

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*«Ζητήματα ηθικής στα πληροφοριακά
συστήματα στην λογιστική»*

Φοιτητής: ΠΑΠΑΚΡΙΒΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Επιβλέπων καθηγητής: Δρ.ΣΑΝΤΟΥΡΙΔΗΣ ΗΛΙΑΣ

ΒΟΛΟΣ 2021

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας διενεργήθηκε πλήρης ανάλυση τόσο της λογιστικής επιστήμης και των πληροφοριακών συστημάτων αυτής, καθώς επίσης και της ηθικής και δεοντολογίας που διέπουν την εν λόγω επιστήμη. Απώτερος σκοπός είναι η εξέταση του κατά πόσο τα πληροφοριακά συστήματα είναι συνυφασμένα με την επαγγελματική ηθική, καθώς επίσης και με την συμμόρφωση των λογιστών με ζητήματα επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας. Για την κάλυψη του εν λόγω σκοπού, αλλά και για την ολιστική προσέγγιση του ζητήματος της ηθικής στα πληροφοριακά συστήματα της λογιστικής, πραγματοποιήθηκε αφενός βιβλιογραφική ανασκόπηση και αφετέρου πρωτογενής ποσοτική έρευνα. Η πρωτογενής έρευνα βασίστηκε σε πλήρως δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο απαρτίζεται από ερωτήσεις κλειστού τύπου και παρατίθεται στο Παράρτημα της παρούσας εργασίας (σελ: 82). Το ερωτηματολόγιο απαντήθηκε από συνολικά 100 λογιστές, οι οποίοι αποτελούν και το ερευνητικό δείγμα μας. Στην στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων, ακολουθήθηκαν μέθοδοι της περιγραφικής και της επαγωγικής στατιστικής. Στο πλαίσιο της επαγωγικής στατιστικής ανάλυσης, πραγματοποιήθηκε έλεγχος συσχέτισης Spearman, επί του οποίου ελέγχθηκε αν υφίσταται στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών «λογιστικά πληροφοριακά συστήματα», «επαγγελματική ηθική» και «μη συμμόρφωση με την επαγγελματική ηθική». Εν τέλει, η επαγγελματική ηθική εμφανίζει θετική και στατιστικά σημαντική συσχέτιση με τα πληροφοριακά συστήματα. Δεν υπάρχει όμως στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων και της μη συμμόρφωσης με την επαγγελματική ηθική.

Λέξεις-Κλειδιά: Ηθική Πληροφοριακών Συστημάτων Λογιστικής, Επιχειρηματική Ηθική, Κώδικας Ηθικής και Δεοντολογίας Λογιστών, Λογιστική Ηθική.

ABSTRACT

In the context of this dissertation, a complete analysis of both accounting science and its information systems, as well as the ethics that govern this science was carried out. The ultimate goal is to examine whether information systems are intertwined with professional ethics, as well as accountants' compliance with professional ethics issues. In order to cover this purpose, but also for the holistic approach of the issue of ethics in the accounting information systems, on the one hand a bibliographic review and on the other hand a primary quantitative research were carried out. The primary research was based on a fully structured questionnaire, which consists of closed-ended questions and is listed in the Appendix of this paper. The questionnaire was answered by a total of 100 accountants, who also make up our research sample. In the statistical analysis of the results, methods of descriptive and inductive statistics were used. As part of the inductive statistical analysis, a Spearman correlation test was performed, on which it was checked whether there is a statistically significant correlation between the variables "accounting information systems", "professional ethics" and "non-compliance with professional ethics". Finally, professional ethics show a positive and statistically significant correlation with information systems. However, there is no statistically significant correlation between information systems and non-compliance with professional ethics.

Keywords: Ethics of Accounting Information Systems, Business Ethics, Code of Ethics and Ethics of Accountants, Accounting Ethics, AIS ethics, IS ethics.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	1
ABSTRACT	2
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ	9
1.1 <i>ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ</i>	9
1.2 <i>ΣΚΟΠΟΣ</i>	9
1.3 <i>ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ</i>	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	12
2.1 <i>ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ</i>	12
2.2 <i>ΤΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ, ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ</i>	15
2.3 <i>ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ</i>	19
2.4 <i>Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΚΥΚΛΟΥΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ</i>	20
2.5 <i>ΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ</i>	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ	27
3.1 <i>ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ</i>	27
3.2 <i>Ο ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ</i>	27
3.3 <i>ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΛΟΓΙΣΤΩΝ</i>	30
3.4 <i>ΟΙ ΑΠΕΙΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ</i>	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΡΕΥΝΑ	34
4.1 <i>ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ</i>	34
4.1.1 <i>ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ</i>	34
4.1.2 <i>ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ</i>	36
4.1.3 <i>ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ</i>	37
4.2 <i>ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ</i>	37
4.2.1 <i>ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΔΙΑΝΟΜΗ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ</i>	37

4.2.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ.....	39
4.2.3 ΣΤΑΔΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	40
4.2.4 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	44
5.1 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ.....	44
5.2 ΛΟΙΠΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	45
5.3 ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	48
5.4 ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ	51
5.5 ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΥΠΟΝΟΜΕΥΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ....	52
5.6 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ	53
5.7 ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	58
6.1 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	60
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	67

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Συναλλακτικοί Κύκλοι και η Χρήση τους (Νικολάου, 1999)	23
Πίνακας 2. Πηγές Προέλευσης Ερωτημάτων Μερών Ερωτηματολογίου.....	38
Πίνακας 3. Δημογραφικά.....	45
Πίνακας 4. Λοιπές Πληροφορίες	47
Πίνακας 5. Μέσοι Όροι για τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα	50
Πίνακας 6. Μέσοι Όροι για Αρχές Επαγγελματικής Ηθικής και Δεοντολογίας Λογιστών	51
Πίνακας 7. Μέσοι Όροι για Καταστάσεις Υπονόμευσης Αρχών και Δεοντολογίας	53
Πίνακας 8. Έλεγχος Αξιοπιστίας για Πληροφοριακά Συστήματα	54
Πίνακας 9. Έλεγχος Αξιοπιστίας για Επαγγελματική Ηθική	54
Πίνακας 10. Έλεγχος Αξιοπιστίας για Μη Συμμόρφωση με την Επαγγελματική Ηθική	54
Πίνακας 11. Έλεγχος Κανονικότητας Κατανομής	55
Πίνακας 12. Έλεγχος Συσχετίσεων Πληροφοριακών Συστημάτων με Επαγγελματική Ηθική και Μη Συμμόρφωση με Επαγγελματική Ηθική	56

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σχεδιάγραμμα 1. Διαδικασία Εισαγωγής και Εξαγωγής Δεδομένων.....	13
Σχεδιάγραμμα 2. Διαδικασία Εξαγωγής Λογιστικού Αποτελέσματος.....	14
Σχεδιάγραμμα 3. Λογιστική Αλυσίδα Αξίας.....	19

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αδιαμφισβήτητα, ο ρόλος τον οποίο διαδραματίζει η επιστήμη της λογιστικής έχει εξέχουσα σημασία τόσο σε κοινωνικά όσο και σε οικονομικά και ηθικά ζητήματα. Επί της παρούσας διπλωματικής εργασίας διερευνάται το ζήτημα της ηθικής στα πληροφοριακά συστήματα της επιστήμης της λογιστικής. Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι ως λογιστική είναι η επιστήμη που είναι συνυφασμένη με την καταγραφή, παρακολούθηση, έλεγχο και ανάλυση συναλλαγών και οικονομικών αρχείων και δεδομένων, καθώς και με την παροχή φορολογικών συμβουλών (Βασιλείου κ.α., 2019). Τα πληροφοριακά συστήματα έχουν αναβαθμίσει την ποιότητα των προσφερόμενων λογιστικών υπηρεσιών και έχουν αυτοματοποιήσει το έργο και τη δουλειά των λογιστών, καθιστώντας τους παραγωγικότερους και περιορίζοντας την εμφάνιση λαθών. Επίσης, έχουν αναβαθμίσει την ποιότητα των εξαγόμενων πληροφοριών και έχουν ομοίως αυξήσει και την ποσότητα αυτών (Jager, 2012). Το επάγγελμα της λογιστικής διακατέχεται από τους δικούς του κανόνες ηθικής και δεοντολογίας, όπως αυτοί προσδιορίζονται από το εκάστοτε υφιστάμενο και ισχύον κανονιστικό και νομοθετικό πλαίσιο. Αρμόδιος φορέας για τη διαμόρφωση των εν λόγω αρχών είναι το Οικονομικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (Κάντζος, 2011). Η υπόσταση πολλών μορφών κινδύνων, οι οποίες έχουν αναφερθεί από ερευνητές, όπως είναι οι Tweedie et al. (2012), West (2016) και Zhatkin et al. (2017), είναι δυνατό να φέρει τους λογιστές στη δυσχερή και δυσάρεστη θέση να παραβλέψουν τους ισχύοντες κανόνες ηθικής και δεοντολογίας, εν ώρα άσκησης των επαγγελματικών καθηκόντων τους. Όμως, ως προς τη συνδυαστική διερεύνηση της ηθικής των λογιστών και της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων, εντοπίστηκε βιβλιογραφικό κενό, ιδίως στην περίπτωση της ελληνικής πραγματικότητας. Για τον λόγο αυτόν, αποφασίστηκε η επικέντρωσή μας στο συγκεκριμένο ζήτημα, το οποίο λόγω της υπόστασης ερευνητικού και βιβλιογραφικού κενού κρίνεται αφενός αναγκαίο μελέτης και διερεύνησης και αφετέρου πρωτότυπο.

Βασικός ερευνητικός σκοπός είναι η εξέταση του κατά πόσο τα πληροφοριακά συστήματα είναι συνυφασμένα με την επαγγελματική ηθική, καθώς επίσης και με την ανεπαρκή συμμόρφωση των λογιστών με ζητήματα επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας. Προκειμένου να ολοκληρωθεί η εν λόγω διερεύνηση, ακολουθήθηκε

διττή προσέγγιση, αφενός μέσω βιβλιογραφικής ανασκόπησης και αφετέρου μέσω πρωτογενούς έρευνας η οποία διεξήχθη μέσω ειδικά διαμορφωμένου ερωτηματολογίου. Αναλυτικότερα, μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης αποσκοπείται η εξοικείωση του αναγνώστη με τις έννοιες της επιστήμης της λογιστικής και της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων από τους λογιστές. Επίσης, αποσκοπείται η αναφορά σε ζητήματα επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας των λογιστών, προκειμένου να καταστούν αντιληπτές οι απειλές που δέχονται οι λογιστές, στο πλαίσιο της άσκησης των επαγγελματικών καθηκόντων τους, και οι οποίες υπονομεύουν την από πλευρά τους τήρηση των κανόνων, αρχών και αξιών της επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας. Εν συνεχεία, στην πρωτογενή έρευνα θα εξειδικεύσουμε τον στόχο μας απαντώντας σε συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία είναι τα εξής:

Προκειμένου να καλυφθεί ο παραπάνω σκοπός της εν λόγω έρευνας αποσκοπείται η απάντηση στα κάτωθι ερευνητικά ερωτήματα:

- 1) Ποια είναι τα πιο σημαντικά στοιχεία της χρήσης των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων;
- 2) Ποιες είναι οι αρχές ηθικής από τις οποίες χαρακτηρίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό οι λογιστές;
- 3) Ποιες είναι οι συχνότερες καταστάσεις με τις οποίες έχουν έρθει αντιμέτωποι οι λογιστές και τους ωθούν στη μη συμμόρφωσή τους με τις αρχές ηθικής;

Οι αντίστοιχοι ερευνητικοί στόχοι που προκύπτουν είναι οι εξής:

- 1) Εντοπισμός των σημαντικότερων λόγων για την χρησιμοποίηση πληροφοριακών συστημάτων στα λογιστικά γραφεία.
- 2) Καταγραφή των βασικών αρχών ηθικής που πρέπει να διέπουν τους επαγγελματίες λογιστές.
- 3) Αναγνώριση των καταστάσεων, που αναγκάζουν τους επαγγελματίες λογιστές να παρεκκλίνουν από τις βασικές αρχές επαγγελματικής ηθικής.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης της παρούσας εργασίας, επί του πρώτου κεφαλαίου αυτής, πρόκειται να επικεντρωθούμε σε μία

περιγραφική αναφορά της επιστήμης της λογιστικής. Πιο συγκεκριμένα, αφού αναφερθούμε στην έννοια αυτής, στην συνέχεια προσεγγίζουμε τον σκοπό και τις επιμέρους λειτουργίες της. Επί του επόμενου κεφαλαίου της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, εμβαθύνουμε στα πληροφοριακά συστήματα της εν λόγω επιστήμης. Πιο συγκεκριμένα, διενεργείται η εννοιολογική τους προσέγγιση, καθώς επίσης και η επεξήγηση και περιγραφή των συστατικών, των λειτουργιών και των πληροφοριών τις οποίες συμπεριλαμβάνουν, καθώς επίσης και των επιμέρους τιθέμενων στόχων τους. Εν συνέχεια, αναφέρεται ο σχεδιασμός των πληροφοριακών λογιστικών συστημάτων μέσω της ομαδοποίησης των δραστηριοτήτων σε κύκλο συναλλαγών, ενώ κατόπιν, επικεντρωνόμαστε στους επιμέρους διαθέσιμους τύπους των εν λόγω πληροφοριακών συστημάτων. Επί του αμέσως επόμενου κεφαλαίου της βιβλιογραφικής μας ανασκόπησης, γίνεται μνεία σε ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας της επιστήμης της λογιστικής. Πρωτίστως, προσεγγίζονται εννοιολογικά τα εν λόγω ζητήματα, ενώ κατόπιν, περιγράφεται το κανονιστικό πλαίσιο της λογιστικής δεοντολογίας, καθώς επίσης και ο σκοπός και οι επιμέρους αρχές από τις οποίες απαρτίζεται ο κώδικας επαγγελματικής δεοντολογίας των λογιστών. Τέλος, αναφερόμαστε στις ενυπάρχουσες απειλές, οι οποίες δύνανται να ασκήσουν επιρροή στην τήρηση και την προάσπιση της λογιστικής ηθικής και δεοντολογίας. Στο σημείο αυτό, ολοκληρώνεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση και σειρά έχει η πρωτογενής έρευνα η οποία διεξάγεται μέσω ειδικά διαμορφωμένου ερωτηματολογίου, στο πλαίσιο της εν λόγω διπλωματικής εργασίας, προκειμένου να συλλεχθούν επιπρόσθετα πληροφοριακά στοιχεία για να καταστήσουμε εν συνέχεια σε θέση να εξάγουμε ασφαλή και έγκαιρα συμπεράσματα. Κατόπιν της ολοκλήρωσης τόσο της βιβλιογραφικής ανασκόπησης όσο και του ερευνητικού σκέλους της παρούσας διπλωματικής εργασίας, μελετώνται και αξιολογούνται προσεκτικά τα συλλεγόμενα πληροφοριακά δεδομένα, προκειμένου να παρατεθούν τα εξαγόμενα εξ αυτών συμπεράσματα, καθώς επίσης και επιπρόσθετα ζητήματα, τα οποία κατά τη γνώμη μας θεωρούνται αξία περαιτέρω διερεύνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

1.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ως λογιστική νοείται η πρακτική και το γνωστικό αντικείμενο, που αφορά κυρίως τα εξής:

- 1/ μεθόδους καταγραφής συναλλαγών,
- 2/ τήρηση οικονομικών αρχείων και συναλλαγών,
- 3/ διενέργεια εσωτερικών ελέγχων,
- 4/ αναφορά και ανάλυση οικονομικών πληροφοριών στη διοίκηση, και
- 5/ παροχή συμβουλών σε θέματα φορολογίας (Βασιλείου κ.α., 2019).

Πρόκειται για μία συστηματική διαδικασία αναγνώρισης, καταγραφής, μέτρησης, ταξινόμησης, επαλήθευσης, σύνοψης, ερμηνείας και κοινοποίησης οικονομικών πληροφοριών. Μέσω της επιστήμης της λογιστικής αποκαλύπτεται το τυχόν κέρδος ή ζημία για μία δεδομένη περίοδο, καθώς και η αξία και η φύση των περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων και ιδίων κεφαλαίων μίας επιχειρηματικής οντότητας (Atrill & McLaney, 2006). Η λογιστική παρέχει πληροφορίες για τους πόρους που διατίθενται σε μια εταιρεία, καθώς επίσης και για τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση αυτών των πόρων, και για τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν μέσω της χρήσης τους (Δημητρόπουλος, 2019).

1.2 ΣΚΟΠΟΣ

Οι βασικοί σκοποί της επιστήμης της λογιστικής είναι αντικειμενικοί και είναι οι εξής (Ferguson et al., 2011):

- 1/ Η διαλεύκανση της περιουσιακής κατάστασης και η καταγραφή και παρουσίαση των περιουσιακών στοιχείων που διαθέτει στην κυριότητα της μία επιχειρηματική οντότητα.
- 2/ Ο έλεγχος των μεταβολών των περιουσιακών στοιχείων των επιχειρηματικών οντοτήτων.
- 3/ Ο έλεγχος των επιπέδων κεφαλαιακής επάρκειας των επιχειρήσεων.
- 4/ Η παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρηματικών οντοτήτων.
- 5/ Η διευκρίνιση του αν η δραστηριότητα μίας επιχείρησης καταλήγει σε οικονομικά κέρδη ή ζημιές.
- 6/ Η ελεγκτική διαδικασία της διαχείρισης και διοίκησης των επιχειρηματικών οντοτήτων.
- 7/ Η πληροφόρηση που αφορά την εν γένει διαδικασία λήψης αποφάσεων στρατηγικής σημασίας για τις επιχειρηματικές οντότητες (Jaruga et al., 1996; Ferguson et al., 2011).

1.3 ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Οι κύριες λειτουργίες της επιστήμης της λογιστικής είναι οι εξής:

- 1/ Διαδικασία καταγραφής και καταχώρισης όλων των οικονομικών συναλλαγών που διεξάγονται στο πλαίσιο της καθημερινής δραστηριοποίησης μίας επιχειρηματικής οντότητας.
- 2/ Διαδικασία κατάταξης και ταξινόμησης των ανωτέρω καταγραφόμενων δεδομένων.
- 3/ Διαδικασία ανακεφαλαίωσης των οικονομικών δεδομένων που έχουν συγκεντρωθεί και αναλυθεί.
- 4/ Η διάθεση των οικονομικών δεδομένων και των συμπερασμάτων που απορρέουν από αυτά, προς το σύνολο των ενδιαφερομένων μερών, για την δραστηριότητα και

την οικονομική απόδοση μιας επιχειρηματικής οντότητας. Πρόκειται για μία διαδικασία, η οποία για να διεξαχθεί, απαιτεί την σύνταξη λεπτομερών αναφορών.

5/ Διαδικασία ανάλυσης και ερμηνείας των οικονομικών δεδομένων.

6/ Διαδικασία πρόβλεψης των μελλοντικών οικονομικών στοιχείων με βάση τα μέχρι στιγμής στοιχεία.

7/ Διαδικασία λήψης αποφάσεων για την ανεύρεση της βέλτιστης λύσης, μεταξύ μίας πληθώρας διαφορετικών λύσεων (Βασιλείου κ.α., 2019).

Στο πλαίσιο της σημερινής εποχής, το πρωταρχικό στάδιο της διαδικασίας της λογιστικής εκτελείται με μηχανικό τρόπο. Για το λόγο αυτόν απαιτείται η χρήση αυτόματων μηχανών λογιστικής. Τα υπόλοιπα στάδια απαρτίζουν τη διαδικασία της βασικής λογιστικής. Η βασική λογιστική είναι βασισμένη σε ευρύτερους κανόνες, που στηρίζονται και αναπτύσσονται σε ένα θεωρητικό πλαίσιο και σε ένα σύνολο αρχών που είναι γενικά αποδεκτές και παραδεκτές (Kerremans et al., 1991; Azmiton et al., 2015). Η επιστήμη της λογιστικής, ως εκ τούτου, δεν αφορά αποκλειστικά και μόνο την καταχώρηση και την δημιουργία αρχείων και πληροφοριακών δεδομένων. Αντιθέτως, αντικατοπτρίζει και τη διαδικασία της αξιοποίησης των εν λόγω δεδομένων. Επίσης, συμπεριλαμβάνει και τη διαδικασία της ερμηνείας, ανάλυσης και παρουσίασης των δεδομένων και των συμπερασμάτων που προκύπτουν από αυτά, στο σύνολο των ενδιαφερομένων μερών. Η παρουσίαση και σωστή ερμηνεία τους είναι άμεσα συνυφασμένη με την λήψη αποφάσεων στρατηγικής σημασίας, που είναι σημαντικές για την βιωσιμότητα των επιχειρήσεων (Giacomini et al., 2016; Christensen et al., 2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

2.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

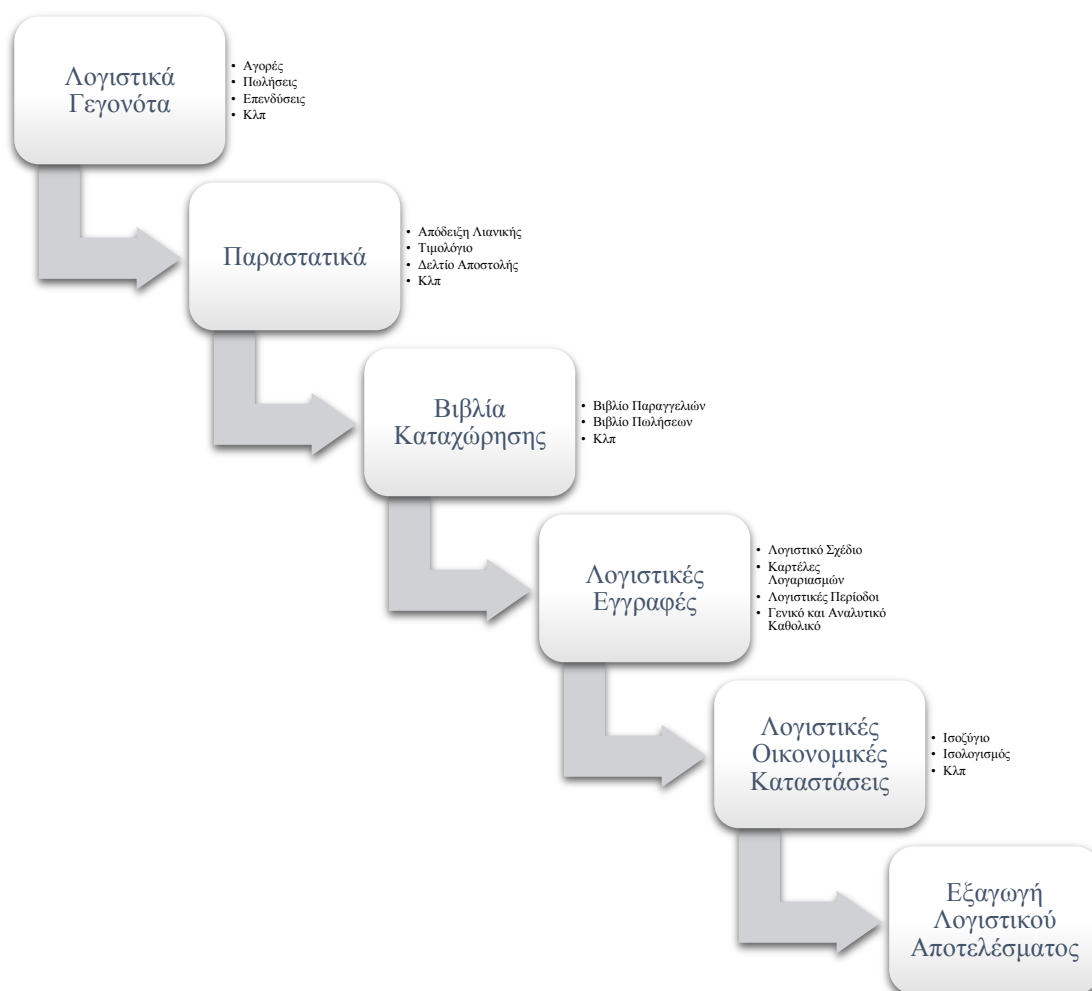
Προτού προβούμε στην εννοιολογική αποσαφήνιση των πληροφοριακών συστημάτων της λογιστικής, αξιοσημείωτο είναι ότι από την μία η πρακτική της λογιστικής και από την άλλη η μεθοδολογία της εφαρμογής της δημιουργούν ένα περιβάλλον πληροφοριακών συστημάτων. Αυτό σημαίνει ότι η πρακτική και η μεθοδολογία της επιστήμης της λογιστικής αποτελούν δύο εξαιρετικά σημαντικές συστημικές δράσεις, μέσα από τις οποίες ασκείται ουσιαστική επιρροή στα χρηματοοικονομικά δεδομένα και δημιουργείται πληροφόρηση χρηματοοικονομικής φύσεως (Gul, 1991; Marriot & Marriot, 2000; Ismail & King, 2005). Η λογιστική αποτελεί ένα είδος πληροφοριακού συστήματος, στο πλαίσιο του οποίου συσσωρεύονται λογιστικές εγγραφές και αθροίζονται, αναφέρονται και κατηγοριοποιούνται οι πραγματοποιούμενες εμπορικές συναλλαγές, με απώτερο σκοπό την ανάδειξη της οικονομικής κατάστασης στην οποία βρίσκεται μία εταιρεία ή ένας οργανισμός (Jager, 2012). Αναλυτικότερα, διεξάγεται αφενός η αξιολόγηση και αφετέρου η μέτρηση του όγκου της δραστηριότητας που ασκείται από μία επιχείρηση και αφετέρου η επεξεργασία της πληροφόρησης και η ενσωμάτωση στις λογιστικές καταστάσεις, όλων των απαιτούμενων οικονομικών πληροφοριών. Στη συνέχεια, λαμβάνοντας υπόψιν όλα τα ανωτέρω στάδια, εν κατακλείδι λαμβάνονται στρατηγικής σημασίας αποφάσεις για τους οργανισμούς, από τις διοικήσεις τους (Punt et al., 2014; Bhimani & Willcocks, 2014).

Σχεδιάγραμμα 1
Διαδικασία Εισαγωγής και Εξαγωγής Δεδομένων

Ένας από τους πιο αντικειμενικούς σκοπούς της λογιστικής είναι η προώθηση πληροφοριακών στοιχείων υψηλής χρησιμότητας, όπως άλλωστε προαναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Βάσει αυτών των πληροφοριών λαμβάνονται και οι προαναφερόμενες στρατηγικές αποφάσεις. Οι λογιστές των εταιρειών έχουν απεριόριστη πρόσβαση στους λογαριασμούς, στις οικονομικές καταστάσεις και στα διάφορα στοιχεία που είναι άμεσα συνυφασμένα με αυτές. Το ίδιο συμβαίνει και στην περίπτωση των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών των επιχειρηματικών μονάδων (Mihăilă, 2014; Francis et al., 2014). Όμως, υφίστανται αρκετά προβλήματα, με τα οποία οι λογιστές δεν έρχονται αντιμέτωποι κατά τη διάρκεια της επιτέλεσης των καθημερινών τους επαγγελματικών καθηκόντων και εργασιών. Ο λόγος για τον οποίο δεν έρχονται αντιμέτωποι με τέτοιου είδους προβλήματα, είναι ότι όλα αυτά αντιμετωπίζονται από τα λογιστικά πληροφοριακά συστήματα. Τέτοιου είδους προβλήματα, για παράδειγμα είναι η αποθήκευση και η συλλογή δεδομένων, η μετατροπή των δεδομένων αυτών σε χρήσιμες πληροφορίες, καθώς επίσης και η

διάθεσή τους στα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων, τα οποία θα βοηθηθούν από τα στοιχεία αυτά, στο να λάβουν αποφάσεις για την επιχείρησή τους (Trigo et al., 2016). Ως λογιστικό πληροφοριακό σύστημα νοείται εκείνο το πληροφοριακό σύστημα, βασικό αντικείμενο του οποίου είναι η απεικόνιση και η καταγραφή της δραστηριότητας μίας επιχειρηματικής μονάδας, όπως επίσης και η δημιουργία και επεξεργασία πληροφοριών, λογιστικού τύπου, οι οποίες είναι άμεσα συνυφασμένες τόσο με τους εσωτερικούς όσο και με τους εξωτερικούς χρήστες. Τους εσωτερικούς χρήστες τους αφορούν δεδομένα που απορρέουν από το ισοζύγιο, τα αναλυτικά καθολικά και λοιπές παρεμφερείς πηγές δεδομένων. Τους εξωτερικούς χρήστες τους αφορούν δεδομένα, όπως είναι επί παραδείγματι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ο ισολογισμός, η κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσης, η κατάσταση ταμειακών ροών και λοιπά παρεμφερή στοιχεία (Blums & Weigand, 2016; Gillett, 2016).

Σχεδιάγραμμα 2
Διαδικασία Εξαγωγής Λογιστικού Αποτελέσματος (Σταματόπουλος κ.α., 2015)

2.2 ΤΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ, ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Από την πλευρά των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων εκτελούνται παρεμφερείς λειτουργίες, με τις αντίστοιχες που εκτελούνται από τα υπόλοιπα πληροφοριακά συστήματα, τα οποία δεν χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της λογιστικής. Αυτό σημαίνει ότι τα λογιστικά πληροφοριακά συστήματα είναι αρμόδια για την συγκέντρωση, την διαδικασία της επεξεργασίας και την ταξινόμηση διαφόρων χρήσιμων δεδομένων, ανεξάρτητα από το αν τα δεδομένα αυτά είναι ποιοτικά ή ποσοτικά (Kaplan et al., 1998; Brandas et al., 2015). Επιπροσθέτως, τα λογιστικά πληροφοριακά συστήματα, πέραν των λειτουργιών που μόλις αναφέρθηκαν, είναι αρμόδια και για την παρουσίαση των πληροφοριών που εξάγονται από τα συλλεγόμενα δεδομένα. Τα δεδομένα, για λόγους εξυπηρέτησης των ενδιαφερομένων για την επιχείρηση μερών, παρουσιάζονται στην μορφή που εξυπηρετεί και μπορεί να ερμηνευθεί ευκολότερα από το εκάστοτε μέρος που τα λαμβάνει και τα μελετά. Το βασικό στοιχείο που διαφοροποιεί τα λογιστικά πληροφοριακά συστήματα με τα υπόλοιπα πληροφοριακά συστήματα, που δεν χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της λογιστικής, δεν είναι τόσο ο τύπος και η μορφή των δεδομένων που συλλέγονται από το εκάστοτε λογιστικό πληροφοριακό σύστημα, όσο η δυνατότητα της αξιοποίησης των πληροφοριών από την πλευρά του εν λόγω πληροφοριακού συστήματος (O'Donnell & David, 2000). Η δυνατότητα αξιοποίησης πληροφοριακών δεδομένων, τα οποία εξάγονται από ένα λογιστικό πληροφοριακό σύστημα αφορά, επί της ουσίας, τις υφιστάμενες ανάγκες οργανωτικού προγραμματισμού, που υφίστανται από την πλευρά ενός οργανισμού, καθώς επίσης και τις ανάγκες ελέγχου και σχεδιασμού (Nícolaou, 2000). Από την πλευρά των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων συνδυάζονται πολυδιάστατοι πόροι, όπως είναι επί παραδείγματι ανθρώπινοι πόροι, συντελεστές παραγωγής, αλλά και υλικοί πόροι. Απώτερος σκοπός είναι ο μετασχηματισμός των δεδομένων που εισέρχονται σε ένα πληροφοριακό σύστημα, σε χρήσιμες πληροφορίες. Οι πληροφορίες που εξάγονται τελικά από το λογιστικό πληροφοριακό σύστημα, πρέπει, όπως άλλωστε ήδη αναφέρθηκε προηγουμένως, να εξυπηρετούν την εκπλήρωση των στόχων και την κάλυψη των αναγκών των επιχειρηματικών οντοτήτων (Belfo & Trigo, 2013).

Τα βασικά συστατικά στοιχεία, από τα οποία απαρτίζονται τα πληροφοριακά λογιστικά συστήματα, είναι τα κάτωθι (Hendrickson, 2003; Wier et al., 2007):

1/ Το ανθρώπινο δυναμικό που είναι αρμόδιο για τον χειρισμό των πληροφοριακών λογιστικών συστημάτων και για την εκτέλεση των διαφόρων επιμέρους λειτουργιών του

2/ Οι ακολουθούμενες διαδικασίες και οι οδηγίες που δίνονται για την σωστή παρακολούθησή τους, ανεξάρτητα από το αν αυτή γίνεται χειροκίνητα ή αυτόματα. Πρόκειται για διαδικασίες που εσωκλείουν τα στάδια της συλλογής, της επεξεργασίας και της αποθήκευσης δεδομένων, τα οποία είναι άμεσα συνυφασμένα με τον εκάστοτε οργανισμό.

3/ Τα διάφορα στοιχεία και πληροφοριακά δεδομένα που είναι άμεσα συνυφασμένα με την εκάστοτε επιχειρηματική οντότητα και τις διαδικασίες που αυτή ακολουθεί.

4/ Το εξειδικευμένο λογισμικό, η χρήση του οποίου είναι απαραίτητη για την διαδικασία της επεξεργασίας των δεδομένων, μέσω της αξιοποίησης της υφιστάμενης βάσης δεδομένων.

5/ Η εσωτερική δομή της τεχνολογίας των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων. Η τεχνολογία αυτή εσωκλείει τα διάφορα περιφερειακά μηχανήματα, τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και τα δίκτυα επικοινωνίας. Ουσιαστικά, πρόκειται για τα διάφορα στοιχεία τα οποία πρέπει απαραίτητως να αξιοποιούνται για τα στάδια της συλλογής, της αποθήκευσης, της επεξεργασίας και της διάδοσης των πληροφοριών.

6/ Τα συστήματα ασφαλείας και εσωτερικού ελέγχου, από την πλευρά των οποίων διασφαλίζεται ότι τα στοιχεία είναι ακέραια και το ίδιο είναι και οι πληροφορίες που εξάγονται από αυτά, μέσω του λογιστικού πληροφοριακού συστήματος (Hendrickson, 2003; Wier et al., 2007).

Οι πληροφορίες που εξάγονται από την πλευρά των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων επιμερίζονται σε τρεις κατηγορίες, που είναι οι εξής:

1/ Πληροφορίες άμεσα συνυφασμένες με την χρηματοοικονομικής φύσεως αποδοτικότητα μίας επιχειρηματικής οντότητας. Τέτοιου είδους πληροφορίες είναι

για παράδειγμα όσες είναι συνυφασμένες με τα καθαρά κέρδη των επιχειρήσεων, τα κόστη πωλήσεων και πολλά παρεμφερή δεδομένα.

2/ Πληροφορίες, που είναι άμεσα συνυφασμένες με την υποβοήθηση των διοικητικών στελεχών των επιχειρήσεων, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες καλούνται να αντιμετωπίσουν κρίσιμα ζητήματα, για τα οποία η άμεση δράση και η λήψη μιας άμεσης απόφασης είναι απαραίτητα.

3/ Πληροφορίες, οι οποίες είναι άμεσα συνυφασμένες με την υποστήριξη της διαδικασίας της λήψης αποφάσεων από την πλευρά των διοικητικών στελεχών των επιχειρηματικών οντοτήτων. Πρόκειται για αποφάσεις οι οποίες είναι στρατηγικής σημασίας για τις επιχειρήσεις, όπως είναι επί παραδείγματι το ποσοστό ωφέλειας που προκαλείται για την επιχείρηση από την εισαγωγή ενός νέου προϊόντος (O'Donnell & David, 2000).

Οι λειτουργίες, για τις οποίες είναι αρμόδια τα λογιστικά πληροφοριακά συστήματα, κατατάσσονται στις κάτωθι κατηγορίες (Mellemvik et al., 1988; Dyt & Halabi, 2007; Tan, 2016; Guragai et al., 2017):

1/ Συγκέντρωση δεδομένων: Η συγκεκριμένη κατηγορία εσωκλείει διάφορες μεθόδους συγκέντρωσης, καταγραφής και αποθήκευσης δεδομένων. Συν τοις άλλοις, πρόκειται για μία κατηγορία, η οποία είναι άμεσα συνυφασμένη με την πραγματοποίηση αρχικού ελέγχου στα δεδομένα που εισάγονται στο λογιστικό πληροφοριακό σύστημα. Ο έλεγχος αυτός είναι απαραίτητος προκειμένου να καταστεί βέβαιο ότι τα δεδομένα που εισάγονται στο πληροφοριακό σύστημα είναι πλήρη και ακριβή.

2/ Επεξεργασία δεδομένων: Η συγκεκριμένη κατηγορία εσωκλείει τη διαδικασία της ταξινόμησης και ομαδοποίησης των δεδομένων που έχουν ήδη εισαχθεί στο λογιστικό πληροφοριακό σύστημα. Επιπροσθέτως, πρόκειται για μια κατηγορία άμεσα συνυφασμένη με τους επιτελούμενους υπολογισμούς και τις πραγματοποιούμενες συγκρίσεις με άλλα δεδομένα, η φύλαξη και αποθήκευση των οποίων είναι δυνατόν να έχει γίνει σε διαφορετικά αρχεία.

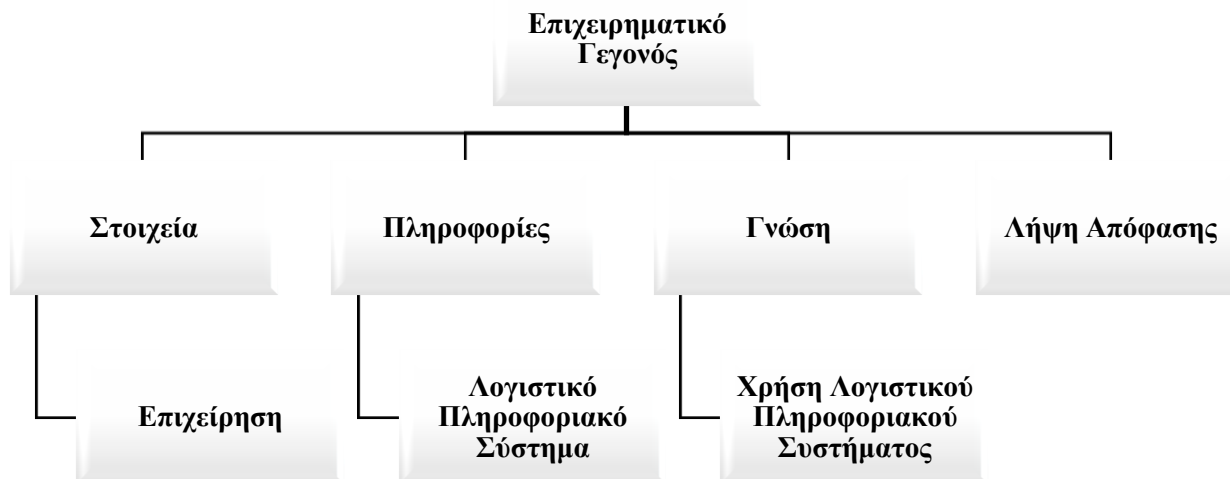
3/ Διοίκηση δεδομένων: Πρόκειται για μία κατηγορία άμεσα συνυφασμένη με την διαδικασία της αρχειοθέτησης των δεδομένων. Στη συνέχεια, αφού τα δεδομένα

αρχειοθετηθούν, ενημερώνονται με τα αποτελέσματα συμβάντων που ασκούν άμεση επιρροή με τις τιμές τους. Συν τοις άλλοις, η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει και το στάδιο της ανάκλησης δεδομένων που είναι απαραίτητα τόσο για κάποιους χρήστες όσο και για τα ίδια τα λογισμικά.

4/ Διαδικασία ελέγχου και διασφάλισης της ασφάλειας των δεδομένων: Πρόκειται για μία κατηγορία ιδιαίτερα σημαντική και συνυφασμένη με την προάσπιση των περιουσιακών στοιχείων που έχει στην κυριότητα της μία επιχειρηματική οντότητα. Τα δεδομένα μίας επιχειρηματικής μονάδας απαρτίζουν ένα ιδιαίτερα σημαντικό σκέλος των διαθεσίμων πόρων της. Αυτός είναι και ο λόγος της απαραίτητης διαφύλαξής τους από οποιονδήποτε κίνδυνο ή οποιαδήποτε επερχόμενη απειλή. Συν τοις άλλοις, η συγκεκριμένη κατηγορία αποσκοπεί στην διαβεβαίωση ότι τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί από τα λογιστικά πληροφοριακά συστήματα, διακατέχονται από απόλυτη ακρίβεια και πληρότητα. Μάλιστα, διασφαλίζεται ότι κατόπιν της επεξεργασίας τους, αυτή η ακρίβεια και η πληρότητα δεν χάνονται.

5/ Προετοιμασία των εξαγομένων πληροφοριών και μετάδοση αυτών στα τελικά ενδιαφερόμενα μέρη, τα οποία είναι εξουσιοδοτημένα να τις λάβουν και να τις μελετήσουν (Mellemvik et al., 1988; Dyt & Halabi, 2007; Tan, 2016; Guragai et al., 2017).

Το στάδιο της επεξεργασίας των λογιστικών πληροφοριών, απεικονίζεται στο κάτωθι σχεδιάγραμμα. Πρόκειται για την λεγόμενη λογιστική αλυσίδα αξίας. Η λογιστική αλυσίδα αξίας, επί της ουσίας, προσδίδει επιπρόσθετη αξία στις λειτουργίες ενός οργανισμού. Η δημιουργία δεδομένων πηγάζει από τα γεγονότα που διαδραματίζονται κατά την καθημερινή λειτουργία και δραστηριοποίηση μίας επιχειρηματικής οντότητας. Τα γεγονότα αυτά, δεν είναι άλλα, από τις καθημερινές συναλλαγές της επιχείρησης (Dekker, 2003).

*Σχεδιάγραμμα 3
Λογιστική Αλυσίδα Αξίας*

Τα δεδομένα, λοιπόν, εισάγονται κάθε φορά στο λογιστικό πληροφοριακό σύστημα. Το λογιστικό πληροφοριακό σύστημα, με την σειρά του, προβαίνει στην διαδικασία της επεξεργασίας των εισαγόμενων δεδομένων. Η επεξεργασία αυτή πρέπει να γίνει με τέτοιο τρόπο, ώστε στη συνέχεια να έχει ολοκληρωθεί η παραγωγή χρήσιμων πληροφοριών. Το λογιστικό πληροφοριακό σύστημα προβαίνει στη μετατροπή της σύνθετης πληροφόρησης σε ουσιαστική και απλή γνώση. Αυτή η γνώση αξιοποιείται στη συνέχεια από τους χρήστες των πληροφοριακών συστημάτων, καθώς επίσης και από τα στελέχη των επιχειρήσεων. Σειρά έχει η λήψη στρατηγικών αποφάσεων (Dilla et al., 2010; Sledgianowski et al., 2017).

2.3 ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι βασικοί στόχοι των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων είναι οι εξής:

1/ Η μέτρηση των εσόδων, των δαπανών και των οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρηματικών οντοτήτων.

2/ Η πρόβλεψη των εσόδων, των δαπανών και των οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρηματικών οντοτήτων.

3/ Η μέτρηση των περιουσιακών στοιχείων των επιχειρηματικών οντοτήτων.

4/ Η πρόβλεψη των μελλοντικών περιουσιακών στοιχείων των επιχειρηματικών οντοτήτων.

5/ Η εξαγωγή χρήσιμων πληροφοριακών στοιχείων για τους εσωτερικούς χρήστες.

6/ Η εξαγωγή χρήσιμων πληροφοριακών στοιχείων για τους εξωτερικούς χρήστες (Jorge de Jesus & Eirado, 2012; Tan, 2016; Guragai et al., 2017).

Οι ανωτέρω παρατιθέμενοι στόχοι των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων είναι δυνατόν να καλυφθούν μέσω της καταγραφής των συναλλακτικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης και γενικότερα, μέσω της παρακολούθησης και καταγραφής των οικονομικών γεγονότων που είναι συνυφασμένα με την επιχείρηση αυτή (Jorge de Jesus & Eirado, 2012; Guragai et al., 2017).

2.4 Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΟΜΑΔΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΣΕ ΚΥΚΛΟΥΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Προκειμένου να σχεδιαστεί αποτελεσματικά ένα λογιστικό πληροφοριακό σύστημα, πρέπει πρωτίστως να πραγματοποιηθεί η ομαδοποίηση των δραστηριοτήτων της επιχειρηματικής οντότητας. Αυτό σημαίνει ότι όμοιες δραστηριότητες ενός οργανισμού θα πρέπει να ανήκουν στην ίδια ομάδα κύκλων συναλλαγών. Με τον τρόπο αυτόν είναι επιτρεπτός ο συνδυασμός διαφόρων συναλλαγών, που χαρακτηρίζονται από ίδια ή παρεμφερή χαρακτηριστικά στοιχεία (Inghirami, 2013).

Έκαστος συναλλακτικός κύκλος είναι δυνατόν να προβαίνει στην επεξεργασία ενός μεγάλου όγκου ατομικών συναλλαγών. Οι συναλλαγές αυτές είναι δυνατόν να αντιπροσωπεύουν συγκεκριμένα γεγονότα οικονομικής φύσεως. Τα γεγονότα αυτά διεξάγονται για λόγους εύρυθμης λειτουργίας μίας επιχείρησης (Νικολάου, 1999). Το στάδιο της ομαδοποίησης των πραγματοποιούμενων συναλλαγών, σε συναλλακτικούς κύκλους, εμβαθύνει στις υφιστάμενες σχέσεις στις ήδη διεξαγόμενες

συναλλαγές, οι οποίες ασκούν επιρροή στα υπόλοιπα που εμφανίζουν οι ίδιοι λογαριασμοί και διευκολύνουν την διαδικασία της ανάλυσης και της επιβεβαίωσης των εμφανιζόμενων υπολοίπων στους λογαριασμούς, οι οποίοι διαμορφώνονται μέσω των συναλλαγών αυτών. Για λόγους πληρέστερης κατανόησης παρατίθεται το εξής παράδειγμα: σε περίπτωση κατά την οποία ο εσωτερικός έλεγχος μιας επιχείρησης, ο οποίος επικεντρώνεται στις αγορές εμπορευμάτων και πρώτων υλών, δεν χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα ικανοποίησης, σε αυτή την περίπτωση λοιπόν υπάρχει υψηλός κίνδυνος εμφάνισης προβλημάτων στην αναφορά των κονδυλίων που προορίζονται για την πληρωμή προμηθευτών. Όσες διαφορές προκύπτουν για τα ποσά που είναι συνυφασμένα με το κόστος παραγγελιών και τις συνολικές δαπάνες αγορών εμπορευμάτων και πρώτων υλών, που απεικονίζονται στα τιμολόγια των προμηθευτών, θα ήταν πολύ εύκολο να διασαφηνιστούν μέσω της εξέτασης συγκεκριμένων συναλλακτικών κύκλων, χωρίς αυτό να ασκεί επιρροή στην εγκυρότητα των εμφανιζόμενων υπολοίπων στους υπόλοιπους λογαριασμούς, ή τουλάχιστον σε όσους λογαριασμούς επηρεάζονται από διαφορετικές συναλλακτικές κατηγορίες (Hynönen, 2003; Demirovic & Thomas, 2007; Grabski et al., 2011). Για λόγους πληρέστερης κατανόησης της χρήσης των συναλλακτικών κύκλων, παρατίθεται ο κάτωθι πίνακας. Στον κάτωθι πίνακα λοιπόν, εμφανίζεται η συσχέτιση που υφίσταται μεταξύ των συναλλακτικών κύκλων και των βασικότερων λογαριασμών που χρησιμοποιούνται στο λογιστικό σχέδιο μίας επιχείρησης.

ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ	ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΜΟΝΙΜΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	ΠΡΟΣΩΡΙΝΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ
ΚΥΚΛΟΣ ΕΙΣΡΟΩΝ	Μετρητά	Έσοδα Πωλήσεων
	Εμπορικές Απαιτήσεις	Έσοδα Προμηθειών
	Προβλέψεις Επισφαλών Πελατών	Επιστροφές Πωλήσεων
	Αποθέματα	Εκπτώσεις Πωλήσεων

		Ζημιές Επισφαλών Απαιτήσεων
ΚΥΚΛΟΣ ΕΚΡΩΝ	Μετρητά	Διοικητικά Έξοδα
	Αποθέματα	Έξοδα Πωλήσεων
	Προμηθευτές	Λειτουργικά Έξοδα
	Λοιπές Υποχρεώσεις Κεφαλαίου Κίνησης	Λοιπά Έξοδα
	Προπληρωθέντα Έξοδα	
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΚΥΚΛΟΣ	Μετρητά	Μισθολογικά Έξοδα
	Πληρωτέοι Μισθοί	Χρεωστικοί Τόκοι
	Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	Πιστωτικοί Τόκοι
	Ίδια Κεφάλαια	Φορολογικά Έξοδα
	Πληρωτέοι Φόροι	Μερίσματα Πληρωτέα
	Αποθεματικά Κεφάλαια	Ληφθέντα Μερίσματα
	Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις	Έκτακτα Κέρδη Αποτίμησης Συμμετοχών

		Έκτακτες Ζημίες Αποτίμησης Συμμετοχών
		Έκτακτα Κέρδη Πώλησης Περιουσιακών Στοιχείων
		Έκτακτες Ζημίες Πώλησης Περιουσιακών Στοιχείων

Πίνακας 1
Συναλλακτικοί Κύκλοι και η Χρήση τους (Νικολάου, 1999)

2.5 ΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Η αξιοποίηση και ταξινόμηση των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί βάσει του στόχου εξυπηρέτησης αυτών. Βασιζόμενοι λοιπόν στην προοπτική αυτή, τα λογιστικά πληροφοριακά συστήματα είναι δυνατόν να προβαίνουν στην εξυπηρέτηση των αναγκών μίας επιχειρηματικής οντότητας για την επεξεργασία των βασικών συναλλακτικών δραστηριοτήτων της επί καθημερινής βάσεως. Για λόγους εξυπηρέτησης των εν λόγω υφιστάμενων στόχων, τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων είναι δυνατόν να προβούν στη χρήση μιας πληθώρας συστημάτων, που μπορεί να απαρτίζονται από τις κάτωθι κατηγορίες:

- (1) Συστήματα επεξεργασίας συναλλαγών (transaction processing systems).
- (2) Συστήματα αναφορών (information reporting systems).

(3) Συστήματα υποστήριξης των λαμβανόμενων αποφάσεων (decision support systems).

(4) Έμπειρα συστήματα (expert systems) (Yan & Child, 2004; Schaltegger & Burritt, 2010).

Τα περισσότερο επίκαιρα συστήματα διαχείρισης οργανωτικών πόρων (enterprise resource planning systems), εσωκλείουν ένα ευρύ και πλήρες επιχειρησιακό λογισμικό. Το επιχειρησιακό αυτό λογισμικό είναι δυνατό να προβαίνει στην εξυπηρέτηση του συνόλου των ανωτέρω αναφερόμενων στόχων μίας επιχειρηματικής οντότητας. Τα εν λόγω συστήματα είναι πρόσφατα αναπτυγμένα και έχουν τη δυνατότητα της κάλυψης ενός πλήρους φάσματος πληροφοριών, οι οποίες είναι αναγκαίες για μία επιχείρηση και μέσω των οποίων είναι δυνατή η προσφορά συγκεκριμένων και ολοκληρωμένων λύσεων (Bradford & Florin, 2003). Στο σημείο αυτό, γίνεται η παρουσίαση μιας πλήρους τυποποίησης των υφιστάμενων λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων βάσει του συναλλακτικού κύκλου, επί του οποίου τα συστήματα αυτά εφαρμόζονται. Έτσι, προκύπτουν και αναλύονται η κάτωθι κατηγορίες λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων:

1. Συστήματα επεξεργασίας συναλλαγών (transaction processing systems)

Πρόκειται για ένα σύνολο συστημάτων που ασχολούνται με την παρακολούθηση της επίδρασης και επεξεργασίας μίας ομάδας οικονομικής φύσεως γεγονότων, που διαδραματίζονται σε μία επιχείρηση. Για παράδειγμα, ένα τέτοιο είδος πληροφοριακό σύστημα είναι δυνατόν να είναι το γενικό σύστημα λογιστικής που χρησιμοποιεί μία επιχείρηση, καθώς επίσης και το σύστημα επεξεργασίας των διεξαγόμενων παραγγελιών και των πωλήσεών της, όπως και το σύστημα παρακολούθησης της μισθοδοσίας. Τα πληροφοριακά συστήματα που επεξεργάζονται συναλλαγές, ασκούν σημαντική επιρροή στην αποτελεσματικότητα της βασικής πληροφόρησης που λαμβάνει η επιχείρηση. Ο λόγος έγκειται στην άμεση διασύνδεσή τους με διάφορες πηγές δεδομένων. Τα λοιπά πληροφοριακά συστήματα, σε αντίθεση με τα παρόντα, προβαίνουν στην αξιοποίηση δεδομένων και στην παραγωγή πληροφοριών, που

εξαρτώνται από τις πληροφορίες που θα εξαχθούν από τα πληροφοριακά συστήματα επεξεργασίας συναλλαγών (Wang & Kogan, 2018).

2. Συστήματα αναφοράς (information reporting systems)

Ο συγκεκριμένος τύπος πληροφοριακών συστημάτων παρέχει προς τα διοικητικά και διευθυντικά στελέχη των επιχειρήσεων, ένα σύνολο σημαντικών εκθέσεων και αναφορών. Αυτές οι εκθέσεις και αναφορές βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε ένα σύνολο δεδομένων που συλλέγονται από τα συστήματα επεξεργασίας συναλλαγών τα οποία αναλύθηκαν παραπάνω (Bailey et al., 2016).

3. Συστήματα υποστήριξης αποφάσεων (decision support systems)

Τα συστήματα υποστήριξης αποφάσεων αποσκοπούν στην υποβοήθηση των διευθυντικών στελεχών για την λήψη σημαντικών αποφάσεων για τους οργανισμούς τους. Προκειμένου να καταστεί αυτό δυνατόν, τα συστήματα αυτά, προβαίνουν στην χρησιμοποίηση δεδομένων που αντλούνται από τη βάση δεδομένων των επιχειρήσεων. Επίσης, χρησιμοποιούν μοντέλα που είναι βασισμένα σε υποδείγματα αξιολόγησης εναλλακτικών λύσεων σε διοικητικά προβλήματα (Aerts et al., 2003).

4. Έμπειρα συστήματα (expert systems)

Αυτή η κατηγορία πληροφοριακών συστημάτων ενδείκνυται για την επίλυση προβλημάτων που χαρακτηρίζονται από μεγάλο βαθμό πολυπλοκότητας. Η επίλυση τέτοιου είδους προβλημάτων από τα συγκεκριμένα πληροφοριακά συστήματα γίνεται μέσω της αξιοποίησης και της συλλογής γνώσεων που είναι εξειδικευμένες σε συγκεκριμένους τομείς, στους οποίους έχουν προκληθεί τα προβλήματα αυτά (Schaltegger & Burritt, 2010).

5. Συστήματα διαχείρισης οργανωτικών πόρων (enterprise resource planning systems)

Η συγκεκριμένη κατηγορία πληροφοριακών συστημάτων αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο στην καθημερινή λειτουργία των επιχειρήσεων. Η αποτελεσματική λειτουργία

αυτών των πληροφοριακών συστημάτων είναι χαρακτηριστικό κριτήριο της μεγάλης σημασίας και του ρόλου που διαδραματίζουν στην ευρυθμία και την επιτυχή λειτουργία μίας επιχείρησης. Τα συστήματα αυτά συμβάλλουν, μέσω της σωστής αξιοποίησης και διαχείρισής τους, στην αποτελεσματικότερη κατανομή και διαχείριση των διαθέσιμων πόρων που τίθενται στη διάθεση των επιχειρήσεων, ενόψει της καθημερινής λειτουργίας και δραστηριοποίησής τους (Chofreh et al., 2019).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ

3.1 ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ως ηθική νοείται ένα ευρύτερο σύστημα συμπεριφορικών κανόνων, μέσα από το οποίο καθορίζεται μία κοινωνική ομάδα ή ακόμα και μία ολόκληρη εποχή. Επιπροσθέτως, ως ηθική νοείται η επίδειξη καλής και χρηστής συμπεριφοράς, διαγωγής, καθώς επίσης και η επίδειξη χρηστών ηθών. Ηθική λοιπόν αντικατοπτρίζει την ομάδα αξιών και αρχών, την οποία υποστηρίζει και διαμορφώνει ένα πρόσωπο στο πλαίσιο της καθημερινότητας του. Σπουδαιότερη εννοείται μία ομάδα αναφορών και κανόνων, μέσα από την οποία δικαιολογούνται συγκεκριμένοι σκοποί και ορισμένα συμπεριφορικά πρότυπα. Η δεοντολογία μπορεί εναλλακτικά να αντικατοπτριστεί και ως μία συμπεριφορά που ενδείκνυται να εμφανίζεται σε μία γενική η εξειδικευμένη περίπτωση (Κάντζος, 2011). Βάσει των ανωτέρω αναφερόμενων ορισμών, είναι δυνατός ο σχηματισμός ενός ευρύτερου ορισμού από τον οποίο απορρέει η έννοια της λογιστικής ηθικής και λογιστικής δεοντολογίας. Έτσι, ως λογιστική ηθική μπορεί να θεωρηθεί το σύνολο των αξιών ενός λογιστή, αναφορικά με την ορθότητα και την καταλληλότητα των κινήτρων και των πράξεων που ο ίδιος διέπει στο πλαίσιο της άσκησης των επαγγελματικών του καθηκόντων και αρμοδιοτήτων. Ως την λογιστική δεοντολογία νοείται ένα σύνολο κανόνων, από την πλευρά των οποίων ρυθμίζεται ο τρόπος συμπεριφοράς των λογιστών κατά την διάρκεια της άσκησης των επαγγελματικών τους αρμοδιοτήτων.

3.2 Ο ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Οι επαγγελματίες λογιστές διακατέχονται από την υποχρέωση του να λαμβάνουν υπόψη, κατά τη διάρκεια της άσκησης των επαγγελματικών τους αρμοδιοτήτων, μια

σειρά επιμέρους νόμων, προτύπων και κανονισμών. Πρόκειται επί της ουσίας για απαιτήσεις συμμόρφωσης των επαγγελματιών λογιστών προς τους διάφορους υφιστάμενους κανόνες και νόμους. Αυτές οι απαιτήσεις απορρέουν από διάφορες πηγές, οι βασικότερες από τις οποίες είναι οι εξής:

1. Οι ευρύτερα αποδεκτές και παραδεκτές αρχές της λογιστικής.
2. Οι ευρύτερα αποδεκτές και παραδεκτές αρχές της ελεγκτικής.
3. Οι νομοθετικές διατάξεις του Ν. 2190 περί Ανωνύμων Εταιρειών.
4. Οι αντίστοιχες οδηγίες που έχουν ληφθεί από την Ε.Ο.Κ..
5. Οι υφιστάμενοι κανόνες δεοντολογίας και επαγγελματικής συμπεριφοράς του οικονομικού επιμελητηρίου (ΟΕΕ).
6. Οι υφιστάμενοι κανόνες που προέρχονται από λοιπούς επίσημους φορείς.
7. Οι υφιστάμενοι κώδικες φορολογίας.
8. Το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο που απορρέει από το ΠΔ 340/1998 Περί Λογιστών Φοροτεχνικών
9. Οι δημοσιευμένες γνωματεύσεις που προέρχονται από την πλευρά του Εθνικού Συμβουλίου Λογιστικής.
10. Οι κανόνες που απορρέουν από το Ενιαίο Γενικό Λογιστικό Σχέδιο.
11. Οι υφιστάμενες διατάξεις της GATT που είναι συνυφασμένες με τη διεθνή λογιστική πρακτική.
12. Το πλαίσιο από το οποίο διέπονται τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IAS).
13. Το πλαίσιο από το οποίο διέπεται το πρώην Ε.Γ.Λ.Σ., τα νυν ΕΛΠ και υφιστάμενοι κανονισμοί λοιπών εθνών, οι οποίοι αποκτούν σημασία σε περίπτωση κατά την οποία ένας λογιστής εργάζεται σε θυγατρικές επιχειρήσεις, πολυεθνικών οργανισμών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιου είδους κανονισμών είναι τα GAAP, για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στις ΗΠΑ ή τα Accounting Standards για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Βρετανία.
14. Οι νομοθετικές διατάξεις που απορρέουν από το Π.Δ. 226/1992, περί οργάνωσης του ελεγκτικού επαγγέλματος (Κάντζος, 2011).

Στο σημείο αυτό, πρέπει να αναφερθεί ότι ορισμένες από τις ανωτέρω αναφερόμενες πηγές βρίσκονται σε σύγκρουση και αντίθεση, ως προς στα αναγραφόμενα και υποστηριζόμενα από αυτές, σε σύγκριση με τα αντίστοιχα αναγραφόμενα και υποστηριζόμενα άλλων πηγών. Σε τέτοιου είδους περιπτώσεις ο λογιστής καλύτερα να προβεί σε ιεράρχηση και αναγνώριση της αρχής που θα πρέπει κάθε φορά να υπερισχύει και να ακολουθείται από πλευράς του, προκειμένου ο ίδιος να μην βρεθεί σε απόκλιση από τους κανόνες επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας, τους οποίους πρέπει να τηρεί με ευλάβεια. Στο πλαίσιο της ελληνικής πραγματικότητας επί παραδείγματι, το σώμα ορκωτών ελεγκτών προβαίνει στην εφαρμογή των διεθνών λογιστικών προτύπων, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που αυτά συγκρούονται με το κανονιστικό πλαίσιο των υφιστάμενων ελληνικών λογιστικών προτύπων ή διαφόρων άλλων ελληνικών νόμων. Ένα ευτυχές σημείο είναι το γεγονός ότι βασικές αρχές από τις οποίες διέρχεται ο κώδικας επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας των λογιστών, στα δυτικά κράτη τουλάχιστον, δεν εμφανίζουν μεγάλες αποκλίσεις και σημαντικές διαφοροποιήσεις. Ο σχεδιασμός των κανόνων επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας αποσκοπεί στην παροχή ακριβών οδηγιών, άμεσα συνυφασμένων αφενός με την συμπεριφορά και αφετέρου με τις πράξεις και δράσεις των λογιστών, κατά τη διάρκεια της άσκησης του επαγγέλματός τους. Με τον τρόπο αυτόν, οι προσφερόμενες λογιστικές υπηρεσίες διακατέχονται από μία κατώτατα παραδεκτή και αποδεκτή ποιότητα, γεγονός το οποίο διατηρεί το κύρος του επαγγέλματος του λογιστή σε υψηλό επίπεδο διαχρονικά. Σε περίπτωση κατά την οποία αμαυρωθεί η φήμη του επαγγέλματος του λογιστή, τότε κλονίζεται η υφιστάμενη σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ των λογιστών και των επιχειρήσεων. Προκειμένου να χαρακτηριστεί ένας κώδικας επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας από υψηλά επίπεδα αποτελεσματικότητας, η σωστή ανάμειξη και τήρηση των βασικών αρχών ηθικής συμπεριφοράς αποτελεί σημαντικό στοιχείο (Cameron & O’Leary, 2015). Όσον αφορά την προάσπιση της καλής φήμης του λογιστικού επαγγέλματος, αυτή, επί της ουσίας διασφαλίζει την δυνατότητα του λογιστικού επαγγέλματος στην συνέχεια της απόλαυσης των δικαιωμάτων που έχει ήδη κατακτήσει και των προνομίων που του παρέχονται από την ίδια την κοινωνία. Στο πλαίσιο των προνομίων αυτών συμπεριλαμβάνεται και η αυτονομία των επαγγελματικών οργανώσεων, στις οποίες υπάγονται όλοι οι επαγγελματίες λογιστές. Έτσι, οι επαγγελματικές αυτές οργανώσεις έχουν το δικαίωμα της επιβολής αυτοτελών

κυρώσεων προς τα μέλη τους, δηλαδή προς τους επαγγελματίες λογιστές, καθώς επίσης και το δικαίωμα της διατύπωσης λογιστικών αρχών και προτύπων. Κατά κάποιον τρόπο, οι επαγγελματικές αυτές οργανώσεις δεν διασφαλίζουν μόνο την ακεραιότητα των επαγγελματιών λογιστών, αλλά και το ίδιο το κοινό, μέσω της διασφάλισης της εφαρμογής των κανόνων επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας από τους λογιστές. Συν τοις άλλοις, σε περίπτωση κατά την οποία ένας λογιστής προβαίνει σε αλλεπάλληλες παραβάσεις και αποκλίσεις από τους υφιστάμενους κανονισμούς, από τους οποίους διέπεται το λογιστικό επάγγελμα, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας, τότε κινδυνεύει ακόμα και από την αφαίρεση και την ανάκληση της άδειας άσκησης επαγγέλματος αυτού (Spalding & Oddo, 2011). Αναφορικά με τις υφιστάμενες υποχρεώσεις από την πλευρά των επαγγελματιών λογιστών, ορισμένες από τις βασικότερες είναι η αντικειμενικότητα, η ειλικρίνεια και η ακεραιότητα, κατά τη διάρκεια της σύνταξης των λογιστικών καταστάσεων και εκθέσεων ελέγχου. Για την σύνταξη αυτή, οι επαγγελματίες λογιστές καλούνται να εφαρμόσουν τις υφιστάμενες λογιστικές αρχές και αυτό, υπάγεται στο πλαίσιο των ηθικών τους υποχρεώσεων απέναντι στην χρηστή άσκηση του επαγγέλματός τους (Cameron & O'Leary, 2015). Στις συνηθέστερες των περιπτώσεων, οι κανόνες δεοντολογίας των οργανώσεων αυτών περιλαμβάνουν σαφή διατύπωση των πειθαρχικών διαδικασιών που προβλέπονται για τα μέλη τους. Τα μέλη τους, από την δική τους πλευρά, θα πρέπει να είναι γνώστες του τρόπου και του προσώπου, προς το οποίο καλούνται να αναφέρουν την όποια αμφιβολία τους δημιουργείται, αναφορικά με οποιαδήποτε μεμπτή συμπεριφορά έχει υποπέσει στην αντίληψή τους. Επίσης, θα πρέπει να γνωρίζουν τη διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθήσουν για την περαιτέρω διερεύνηση και διαλεύκανση της υπόθεσης αυτής, που έχει υποπέσει στην αντίληψή τους ως ύποπτη (Κάντζος, 2011).

3.3 ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

Ο κώδικας επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας των επαγγελματιών λογιστών διέπεται από ορισμένες βασικές αρχές, οι οποίες είναι οι εξής (O'Donnell & David, 2000; Spalding & Oddo, 2011; Lepisto et al., 2016; Caglio et al., 2019):

(1) Η αρχή της ακεραιότητας: Πρόκειται για μία βασική αρχή, η οποία υποστηρίζει ότι οι επαγγελματίες λογιστές πρέπει να διακατέχονται από τιμιότητα και ειλικρίνεια. Κατά τη διάρκεια της άσκησης των επαγγελματικών τους καθηκόντων θα πρέπει να είναι δίκαιοι και ηθικοί και να παρουσιάζουν την ακριβή εικόνα της οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων. Επί της ουσίας, μέσω της συγκεκριμένης αρχής υποστηρίζεται ότι ο λογιστής δεν θα πρέπει να επηρεάζεται και να χειραγωγείται.

(2) Η αρχή της αντικειμενικότητας: Πρόκειται για μία αρχή, η οποία συμπληρώνει την αρχή της ακεραιότητας, υπό την έννοια του ότι υποστηρίζει ότι οι λαμβανόμενες, από την πλευρά ενός επαγγελματία λογιστή, αποφάσεις, δεν θα πρέπει να επηρεάζονται από συμφέροντα και προκαταλήψεις τρίτων προσώπων. Η κρίση του λογιστή θα πρέπει να παραμείνει αντικειμενική.

(3) Η αρχή της επαγγελματικής ικανότητας και της επίδειξης δέουσας επιμέλειας: στο σημείο αυτό, τονίζεται η σημασία της διαρκούς και συνεχούς εκπαίδευσης και ενημέρωσης των επαγγελματιών λογιστών. Αν μη τι άλλο, το επάγγελμα του λογιστή συνοδεύεται και από μία σειρά αλληπάληλων εξελίξεων και αλλαγών, κάτι το οποίο χαρακτηρίζει έντονα και το ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο. Ο επαγγελματίας λογιστής θα πρέπει να ενημερώνεται διαρκώς για τις νέες εξελίξεις και τα νέα ισχύοντα δεδομένα. Άλλωστε, προκειμένου να διασφαλιστεί και να προασπιστεί η επαγγελματική του επιδεξιότητα, Η συνεχής ενημέρωση και μάθηση είναι απαραίτητη. Όσον αφορά την επίδειξη δέουσας επιμέλειας, σε αυτήν εσωκλείονται η υποχρέωση των επαγγελματιών λογιστών να παρέχουν τις λογιστικές τους υπηρεσίες με δέουσα προσοχή, κατόπιν της τήρησης και ακολούθησης των ισχυόντων λογιστικών προτύπων.

(4) Η αρχή της εχεμύθειας: πρόκειται για μία εκ των βασικότερων αρχών που πηγάζουν από τον κώδικα επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας των λογιστών. Οι επαγγελματίες λογιστές έχουν πρόσβαση σε προσωπικά και ευαίσθητα δεδομένα των επιχειρήσεων και τα δεδομένα αυτά σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να διαρρέουν προς το εξωτερικό περιβάλλον της κάθε επιχείρησης. Πρόκειται για μία αρχή, η οποία βασίζεται πάνω στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου.

(5) Η αρχή της επαγγελματικής συμπεριφοράς: Η αρχή αυτή υποστηρίζει ότι οι επαγγελματίες λογιστές είναι υποχρεωμένοι να ενεργούν με συνέπεια, προάγοντας και προασπίζοντας την καλή φήμη του επαγγέλματός τους και να αποφεύγουν την όποια συμπεριφορά είναι επικίνδυνη για την δυσφήμιση του επαγγέλματος.

(6) Η αρχή της ανεξαρτησίας: Η αρχή αυτή υποστηρίζει ότι οι επαγγελματίες λογιστές δεν θα πρέπει να εξαρτώνται, κατά την άσκηση των επαγγελματικών τους αρμοδιοτήτων, από το συμφέρον και της απόφασης που λαμβάνουν για τις επιχειρήσεις τους τα διοικητικά στελέχη. Επίσης, θα πρέπει οι υπηρεσίες τους να παρέχονται κατόπιν αυστηρών ορίων, έτσι ώστε να μην υφίσταται ο κίνδυνος της επιπρόσθετης παροχής υπηρεσιών δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο του λογιστικού επαγγέλματος (O'Donnell & David, 2000; Spalding & Oddo, 2011; Lepistö et al., 2016; Caglio et al., 2019).

3.4 ΟΙ ΑΠΕΙΛΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Οι βασικότερες απειλές που υφίστανται προς την τήρηση των κανόνων ηθικής και δεοντολογίας του λογιστικού επαγγέλματος βασίζονται στην υπόσταση ορισμένων κατηγοριών κινδύνων. Αναλυτικότερα, οι επαγγελματίες λογιστές είναι απαραίτητο, κατά τη διάρκεια της άσκησης των επαγγελματικών καθηκόντων τους, να εντοπίζουν και να αξιολογούν τους κινδύνους αυτούς βασιζόμενοι στις θεμελιώδεις αρχές του επαγγέλματός τους, καθώς επίσης και στο ισχύον νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο. Στη συνέχεια, μπορούν να προβούν στις κατάλληλες, κατά την κρίση τους και κατά την τήρηση του κώδικα ηθικής και δεοντολογίας του επαγγέλματός τους, δράσεις, προκειμένου να εξαλείψουν τους κινδύνους αυτούς. Οι κίνδυνοι αυτοί είναι δυνατόν να γεννηθούν από ένα μεγάλο φάσμα υφιστάμενων γεγονότων και σχέσεων. Πρόκειται για γεγονότα, που είναι ιδιαίτερα πιθανό να υπονομεύσουν την συμπεριφορά συμμόρφωσης των επαγγελματιών λογιστών στις ανωτέρω αναφερόμενες αρχές που διέπονται από τον κανόνα ηθικής και δεοντολογίας του επαγγέλματός τους. Οι συνηθέστερες κατηγορίες τέτοιου είδους κινδύνων είναι οι εξής (Tweedie et al., 2012; West, 2016; Zhatkin et al., 2017):

(1) Ο κίνδυνος του προσωπικού συμφέροντος: πρόκειται για έναν κίνδυνο, ο οποίος εσωκλείει την υπόσταση ενός οικονομικού ή επιπρόσθετου συμφέροντος, από την πλευρά του επαγγελματία λογιστή. Πρόκειται για έναν τύπο συμφέροντος που είναι ικανό να οδηγήσει τον επαγγελματία λογιστή σε παρέκκλιση από τον κώδικα ηθικής και δεοντολογίας.

(2) Ο κίνδυνος της αυτοαξιολόγησης: πρόκειται για έναν κίνδυνο που απορρέει από την ανεπαρκή ή ανάρμοστη αξιολόγηση, από τον επαγγελματία λογιστή, των αποτελεσμάτων και των συνεπειών των επιλογών και ενεργειών του, κατά τη διάρκεια της άσκησης των επαγγελματικών καθηκόντων του.

(3) Ο κίνδυνος της υπεράσπισης: πρόκειται για έναν κίνδυνο που πηγάζει από την υπονόμηση της αντικειμενικότητας του επαγγελματία λογιστή, κάθε φορά που αυτός καλείται να υπερασπιστεί τον πελάτη του.

(4) Ο κίνδυνος της εξοικείωσης: πρόκειται για έναν κίνδυνο που πηγάζει από την στενή σχέση που αποκτά με το πέρας του καιρού, ο επαγγελματίας λογιστής με τον πελάτη του. Η στενή αυτή σχέση είναι δυνατόν να επηρεάσει την αντικειμενικότητα του λογιστή κατά τη διάρκεια της άσκησης των επαγγελματικών του καθηκόντων.

(5) Ο κίνδυνος του εκφοβισμού: πρόκειται για έναν κίνδυνο που απορρέει από την άσκηση πιέσεων, από την πλευρά των πελατών, προς τον επαγγελματία λογιστή. Όταν λοιπόν ο επαγγελματίας λογιστής είναι αποδέκτης έντονων πιέσεων, αυτό, είναι δυνατόν να υπονομεύσει την αντικειμενικότητά του (Tweedie et al., 2012; West, 2016; Zhatkin et al., 2017).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΡΕΥΝΑ

4.1 ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Απώτερος σκοπός της πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η εξέταση του κατά πόσο τα πληροφοριακά συστήματα είναι συνυφασμένα με την επαγγελματική ηθική, καθώς επίσης και με την ανεπαρκή συμμόρφωση των λογιστών με ζητήματα επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας.

4.1.1 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

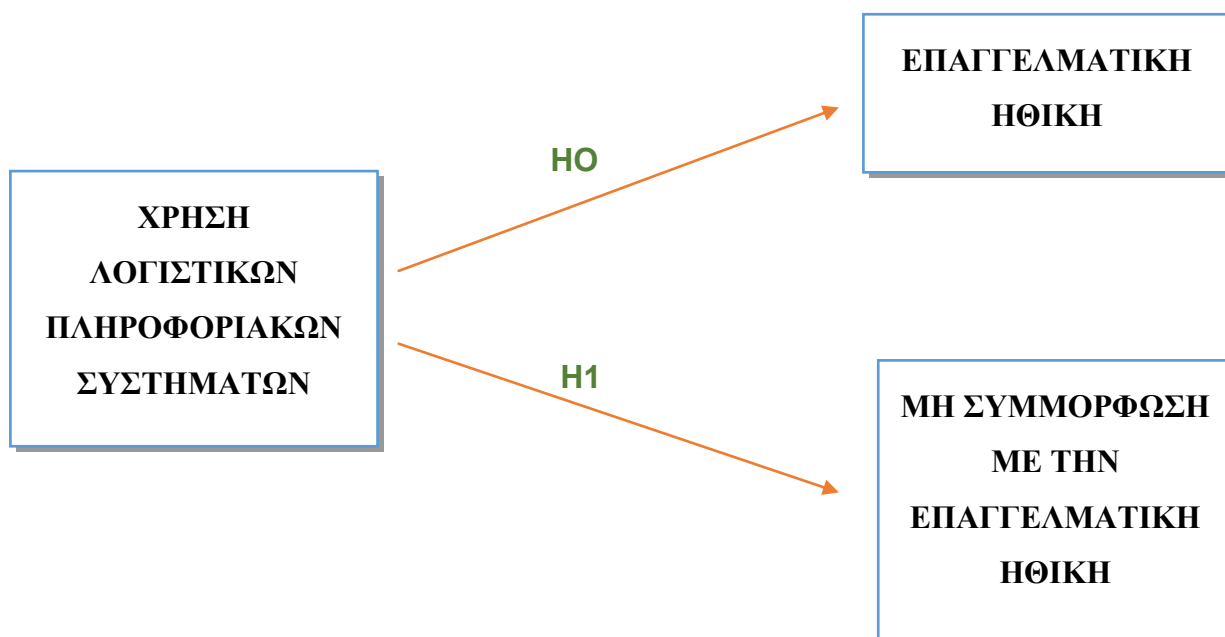
Αφορμή για τον σχηματισμό του ερευνητικού μοντέλου που ακολουθεί αποτέλεσε η ανασκόπηση ορισμένων μελετών, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα αυτών. Πιο συγκεκριμένα, οι Wilkin & Chenhall (2010), τονίζουν την σπουδαιότητα της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων, στην διαδικασία λήψης αποφάσεων των διοικητικών στελεχών των επιχειρήσεων. Οι ίδιοι καταλήγουν στην σημασία των πληροφοριακών συστημάτων στην εταιρική διακυβέρνηση των οργανισμών και στις πολιτικές που ακολουθούν ενόψει της καθημερινής τους δραστηριοποίησης, προκειμένου να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Όμως, τονίζουν και μία σειρά κινδύνων στη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων, οι οποίοι καταλήγουν και στην εκδήλωση μη ηθικών συμπεριφορών και στάσεων, στον βωμό της απόκτησης, διατήρησης ή ενίσχυσης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Η μελέτη των Guragai et al. (2017) αποτελεί μία ακόμα περίπτωση αναφοράς στους υφιστάμενους παράγοντες που συνθέτουν διάφορες μορφές κινδύνων, οι οποίοι δύνανται να παρασύρουν τους επαγγελματίες μακριά από τις αρχές επαγγελματικής δεοντολογίας και ηθικής, κατόπιν της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων. Ένα παράδειγμα μη επαγγελματικά δεοντολογικής συμπεριφοράς είναι η μη χρηστή και ορθή χρήση των πληροφοριακών συστημάτων, υπό την μορφή της εισαγωγής ψευδών και εικονικών δεδομένων για έναν οργανισμό. Ορισμένες ακόμα έρευνες που έθεσαν υπόψη τον κίνδυνο υπόστασης σημαντικών παραγόντων που ενδεχομένως

υπονομεύσουν την ευθυγράμμιση των επαγγελματιών με τις αρχές επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας είναι αυτές των Tweedie et al. (2012), West (2016) και Zhatkin et al. (2017). Οι εν λόγω μελετητές επεσήμαναν τους κινδύνους προσωπικού συμφέροντος, αυτοαξιολόγησης, υπεράσπισης, εξοικείωσης και εκφοβισμού των επαγγελματιών από την πλευρά της διοίκησης. Οι υφιστάμενοι κίνδυνοι είναι τόσο πολλοί, που εν τέλει, το έργο των επαγγελματιών ως προς την ευθυγράμμισή τους με τους κανόνες ηθικής και επαγγελματικής δεοντολογίας δεν είναι ούτε μονοδιάστατο, ούτε απλό. Οι εν λόγω έρευνες μάς ώθησαν στη διασύνδεση της σπουδαιότητας της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων με τη μη συμμόρφωση με τις αρχές επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας.

Οι Kaplan et al. (1998) τονίζουν τη σημασία του ελέγχου, κατόπιν της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων και της δι' αυτής εξαγωγής χρήσιμων οικονομικών πληροφοριών για την επιχείρηση. Ο έλεγχος που πρέπει να ακολουθεί την εξαγωγή των απαιτούμενων χρηματοοικονομικών πληροφοριών, οι οποίες καλούνται να αναλυθούν και μελετηθούν, προκειμένου να τεθούν υπόψιν στα διοικητικά στελέχη του οργανισμού, πρέπει να είναι αμερόληπτος και αντικειμενικός. Υπό την έννοια αυτοί, δεν θα πρέπει να είναι επηρεασμένος από προσωπικά συμφέροντα ή λοιπούς εξωτερικούς παράγοντες. Η εν λόγω θέση και ανάλυση, μας παραπέμπει στην τήρηση των κανόνων ηθικής και δεοντολογίας, κατόπιν της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων από τους επαγγελματίες. Στην ίδια κατεύθυνση μας ωθεί και η μελέτη του Νικόλαου (2000), ο οποίος επεσήμανε στην συμβολή των πληροφοριακών συστημάτων στην εξαγωγή υψηλού επιπέδου πληροφοριών, η ερμηνεία και ανάλυση των οποίων, όμως, πρέπει να συνοδεύεται από αντικειμενικότητα και αμεροληψία, παρά την αναπόφευκτη υπόσταση εξωγενών παραγόντων που ενδεχομένως υπονομεύουν την εν λόγω εξιδανικευμένη στάση επαγγελματισμού και δεοντολογίας. Μάλιστα, οι Kaplan et al. (1998), επεσήμαναν ότι η τήρηση των αρχών επαγγελματικής δεοντολογίας και ηθικής, ενισχύεται από το υψηλό γνωστικό υπόβαθρο των επαγγελματιών. Οι Guragai et al. (2017) επισημαίνουν τη σημαντική διασύνδεση που υφίσταται στην αποτελεσματικότητα των πληροφοριακών συστημάτων και την διατήρηση των αρχών ηθικής και επαγγελματικής δεοντολογίας από τους επαγγελματίες, οι οποίοι καλούνται να διακατέχονται από μία σειρά επιμέρους βασικών χαρακτηριστικών στοιχείων, που τους καθιστούν χρηστούς και ηθικούς επαγγελματίες, ήτοι η ειλικρίνεια, η αμεροληψία, η αντικειμενικότητα, η

επαγγελματική ικανότητα και η ακεραιότητα στο πλαίσιο της άσκησης των επαγγελματικών τους αρμοδιοτήτων. Οι εν λόγω έρευνες μάς ώθησαν στη διασύνδεση της σπουδαιότητας της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων με την επαγγελματική ηθική.

Το προτεινόμενο μοντέλο, που θα εξεταστεί στην παρούσα πρωτογενή έρευνα είναι το εξής:

4.1.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

- 1) Ποια είναι τα πιο σημαντικά στοιχεία της χρήσης των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων;
- 2) Ποιες είναι οι αρχές ηθικής, από τις οποίες χαρακτηρίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό οι λογιστές;
- 3) Ποιες είναι οι πιο συχνές καταστάσεις που έχουν έρθει αντιμέτωποι οι λογιστές και τους ωθούν να μην συμμορφώνονται με τις αρχές επαγγελματικής ηθικής;

4.1.3 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

H0) Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων και της επαγγελματικής ηθικής.

H1) Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της χρήσης των πληροφοριακών συστημάτων και της μη συμμόρφωσης με την επαγγελματική ηθική.

4.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

4.2.1 ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ - ΔΙΑΝΟΜΗ - ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

Το ερευνητικό εργαλείο της παρούσας πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας είναι ένα πλήρως δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο απαρτίζεται από συνολικά 29 ερωτήσεις κλειστού τύπου. Πιο συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο είναι επιμερισμένο σε πέντε μέρη. Το πρώτο μέρος απαρτίζεται από τρεις (3) ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και απώτερος σκοπός είναι η συλλογή δημογραφικών πληροφοριακών στοιχείων για το ερευνητικό δείγμα. Το δεύτερο μέρος απαρτίζεται από τέσσερις (4) ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και απώτερος σκοπός είναι η συλλογή λοιπών πληροφοριακών στοιχείων για το ερευνητικό δείγμα και κυρίως για την επιχείρηση στην οποία απασχολούνται οι συμμετέχοντες λογιστές. Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου απαρτίζεται από συνολικά δώδεκα (12) ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας Likert. Απώτερος σκοπός μας από τις ερωτήσεις του τρίτου μέρους του ερωτηματολογίου είναι η άντληση δεδομένων για την σημαντικότητα των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων. Το τέταρτο μέρος του ερωτηματολογίου απαρτίζεται από συνολικά πέντε (5) ερωτήσεις πενταβάθμιας κλίμακας Likert και απώτερος σκοπός είναι η μέτρηση της επαγγελματικής ηθικής του ερευνητικού δείγματος. Το πέμπτο και τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου απαρτίζεται από συνολικά πέντε (5) ερωτήσεις της πενταβάθμιας κλίμακας Likert και απώτερος σκοπός είναι η μέτρηση της ανεπαρκούς συμμόρφωσης των λογιστών που συμμετέχουν στο ερευνητικό μας δείγμα, με ζητήματα σχετικά με την επαγγελματική ηθική. Το ερωτηματολόγιο, όπως

αυτό που διαμοιράστηκε διαδικτυακά στο ερευνητικό δείγμα, βρίσκεται στο παράρτημα (σελ.85).

Στον επόμενο πίνακα, διαφαίνεται η πηγή προέλευσης των δεδομένων από τα οποία σχηματίστηκαν τα ερωτήματα του εκάστοτε μέρους του ερωτηματολογίου.

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	ΠΗΓΗ
ΧΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ (Γ ΜΕΡΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ)	Tan, O. (2016). Impact of Accounting Information Systems on Internal Auditors in Turkey. <i>Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi</i> , 12(46), 245-260.
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ (Δ ΜΕΡΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ)	Zhatkin, Y., Gurvitš, N., & Strouhal, J. (2017). Addressing Ethical Matters In Ukrainian Accounting Practice. <i>Economics and Sociology</i> , 10(3), 167-178. doi:10.14254/2071-789X.2017/10-3/12
ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗ (Ε ΜΕΡΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ)	Zhatkin, Y., Gurvitš, N., & Strouhal, J. (2017). Addressing Ethical Matters In Ukrainian Accounting Practice. <i>Economics and Sociology</i> , 10(3), 167-178. doi:10.14254/2071-789X.2017/10-3/12

Πίνακας 2. Πηγές Προέλευσης Ερωτημάτων Μερών Ερωτηματολογίου

Στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι το ερωτηματολόγιο καταχωρήθηκε στην διαδικτυακή πλατφόρμα του Google Forms. Από την πλατφόρμα αυτήν δημιουργήθηκε ένας εξατομικευμένος διαδικτυακός σύνδεσμος (link), ο οποίος εστάλη μέσω μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) στους συμμετέχοντες. Ο εκάστοτε συμμετέχων, μπαίνοντας στον διαδικτυακό αυτόν σύνδεσμο, αποκτούσε άμεση πρόσβαση στο ερωτηματολόγιο και είχε τη δυνατότητα της συμπλήρωσης αυτού. Ο ερευνητής έχει την δυνατότητα να ενημερώνεται αυτόματα και σε

πραγματικό χρόνο για τον αριθμό των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων. Μόλις ολοκληρωθεί ο επιθυμητός αριθμός των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων, ο ερευνητής έχει την επιλογή να διακόψει την λήψη περαιτέρω απαντήσεων. Οι απαντήσεις που έχουν συλλεχθεί μέχρι την στιγμή της διακοπής αυτής, αποθηκεύονται αυτόματα σε αρχείο excel από το εργαλείο του Google Forms. Στη συνέχεια, τα δεδομένα που είναι αποθηκευμένα σε αυτό το αρχείο excel μεταφέρονται από τον ερευνητή στο στατιστικό λογισμικό πακέτο SPSS έκδοσης 23, προκειμένου να ακολουθήσει η στατιστική τους ανάλυση.

4.2.2 ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΔΕΙΓΜΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑΣ

Το ερευνητικό δείγμα της παρούσας πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας απαρτίζεται από συνολικά 100 λογιστές. Για την επιλογή του ερευνητικού δείγματος δεν λήφθηκαν υπόψιν στοιχεία όπως το είδος της εταιρείας στην οποία ο κάθε λογιστής απασχολείται, τα έτη προϋπηρεσίας του, το μορφωτικό και εκπαιδευτικό του επίπεδο, η ηλικία, το φύλο του, τα χρόνια δραστηριοποίησης και το μέγεθος της εταιρείας απασχόλησής του, η γεωγραφική περιοχή στην οποία εδρεύει επιχείρηση αυτή, και άλλα παρεμφερή στοιχεία. Η μόνη προϋπόθεση που θα έπρεπε να πληρείται από τους συμμετέχοντες της παρούσας έρευνας είναι η κατοχή της επαγγελματικής ιδιότητας του λογιστή. Ο ερευνητής είχε πρόσβαση σε λογιστές που να πληρούν το συγκεκριμένο μοναδικό κριτήριο, λόγω της επαγγελματικής του ιδιότητας που του κατέστησε την πρόσβαση εφικτή. Επίσης, στο σημείο αυτό, διευκρινίζεται ότι η μορφή δειγματοληψίας που ακολουθήθηκε είναι η μη τυχαία με την τεχνική της χιονοστιβάδας.

Ο ερευνητής προώθησε διαδικτυακά, μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, το ερωτηματολόγιο σε γνωστούς του, επαγγελματίες λογιστές, κατόχους άδειας από το Ο.Ε.Ε. Οι εν λόγω πρώτοι παραλήπτες ήταν συνολικά 26 και εργάζονταν ως επαγγελματίες λογιστές στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Και οι 26 παραλήπτες έστειλαν το ερωτηματολόγιο συμπληρωμένο στον ερευνητή. Ο ερευνητής, κατά την αποστολή του ερωτηματολογίου, μέσω e-mail, προς τους 26 αρχικούς παραλήπτες, τους παρότρυνε να το προωθήσουν σε συναδέλφους τους, αφού οι ίδιοι πρώτα ολοκλήρωναν τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Πρόκειται για τη λεγόμενη

τεχνική της χιονοστιβάδας, η οποία εξυπηρετεί στην ευκολότερη, για τον ερευνητή, ανεύρεση μεγαλύτερου ερευνητικού δείγματος. Εν τέλει, συγκεντρώθηκαν συνολικά 100 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια. Ωστόσο, εξαιτίας της τεχνικής της χιονοστιβάδας, δεν είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε με ακρίβεια τον τόπο προέλευσης και εργασίας των υπολοίπων 74 συμμετεχόντων λογιστών. Όπως διαφαίνεται από τα αποτελέσματα που παρατίθενται στο υποκεφάλαιο 5.1 που ακολουθεί, οι 73 συμμετέχοντες είναι άνδρες και οι 27 γυναίκες, οι 65 από τους 100 κυμαίνονται ηλικιακά μεταξύ 35 – 54 ετών, οι 9 από τους 100 είναι μεταξύ 55-64 ετών και οι υπόλοιποι κυμαίνονται μεταξύ 18-34 ετών. Οι 64 από τους 100 είναι απόφοιτοι ΑΕΙ/ΑΤΕΙ, οι 30 από τους 100 είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού και οι υπόλοιποι 6 είναι κάτοχοι διδακτορικού.

4.2.3 ΣΤΑΔΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η διαδικασία της διεξαγωγής του ερευνητικού μέρους της παρούσας διπλωματικής εργασίας διενεργήθηκε ακολουθώντας τα παρακάτω βήματα:

1. Προσδιορισμός ερευνητικών ερωτημάτων και σκοπού.
2. Καθορισμός δείγματος.
3. Σύνταξη του ερωτηματολογίου.
4. Εφαρμογή πιλοτικού τεστ του ερωτηματολογίου: Για τη διεξαγωγή του πιλοτικού ελέγχου, το ερωτηματολόγιο εστάλη σε τριάντα λογιστές, δηλαδή στο 30% του συνολικού ερευνητικού δείγματος.

Οι συμμετέχοντες στον πιλοτικό έλεγχο του ερωτηματολογίου, κατέστησαν ενήμεροι από τον ίδιο τον ότι συμμετείχαν στο πιλοτικό τεστ και όχι στην επίσημη διεξαγωγή της έρευνας. Έτσι, στο πλαίσιο του πιλοτικού τεστ, κλήθηκαν από τον ερευνητή να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο, χωρίς να στείλουν τις απαντήσεις τους στον

ερευνητή, καθώς δεν μας ενδιέφερε στην προκειμένη ερευνητική φάση να συλλέξουμε δεδομένα των απαντήσεων των συμμετεχόντων, αλλά τα σχόλιά τους για το ερωτηματολόγιο. Το πιλοτικό τεστ δεν διήρκεσε περισσότερο από επτά ημέρες και το ερωτηματολόγιο πήρε την τελική μορφή του αφού λήφθηκαν υπόψιν τα σχόλια των 30 συμμετεχόντων, τα οποία αφορούσαν κάποια εκφραστικά και συντακτικά λάθη στις ερωτήσεις.

5. Αποστολή του τελικού ερωτηματολογίου προς συμπλήρωση στους συμμετέχοντες (μέσω e-mail).
6. Καταχώρηση δεδομένων στο SPSS (έκδοση 23).
7. Ανάλυση δεδομένων.
8. Ερμηνεία αποτελεσμάτων ανάλυσης.

Τα βήματα όπως παρατέθηκαν ανωτέρω, ακολούθησαν τα προτεινόμενα από τον Bell (2007) στάδια διεξαγωγής ποσοτικής έρευνας (quantitative research) με χρήση ερωτηματολογίου (questionnaire). Σύμφωνα με τον Bell (2007) αφού καθοριστούν οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα ο ερευνητής επιλέγει το είδος της έρευνας που επιθυμεί να διεξάγει. Στη συνέχεια αποφασίζει την ποσότητα του ερευνητικού δείγματος, προβαίνει στην σύνταξη του ερωτηματολογίου και δεν παραλείπει να προχωρήσει στην εφαρμογή του πιλοτικού τεστ (pilot testing) αυτού το οποίο θα πρέπει να πραγματοποιηθεί με συμμετοχή τουλάχιστον του 10% του τελικού δείγματος της έρευνας. Στη συνέχεια προβαίνει στην τελική διαμόρφωση του ερευνητικού εργαλείου του και στην διανομή του προς το ερευνητικό δείγμα του. Κατόπιν, ακολουθεί η συλλογή και ανάλυση των στοιχείων που προέκυψαν από την ερευνητική του διαδικασία και η παράθεση των τελικών συμπερασμάτων του.

4.2.4 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου θα πραγματοποιηθεί τόσο μέσω μεθόδων περιγραφικής, όσο και μέσω μεθόδων επαγωγικής στατιστικής. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά, όλες οι απαντήσεις των συμμετεχόντων θα παρουσιαστούν μέσω της περιγραφικής στατιστικής, δηλαδή με την παράθεση του πλήθους των απαντήσεων ανά απαντητική επιλογή (N), καθώς επίσης και των αντίστοιχων ποσοστών (percent και valid percent) που αντιστοιχούν στην κάθε απάντηση. Όπου χρειαστεί, και κυρίως για λόγους πληρέστερης κατανόησης και ερμηνείας των αποτελεσμάτων, θα παρατεθούν και οι μέσες τιμές των απαντήσεων των συμμετεχόντων (Means), καθώς επίσης και οι τυπικές αποκλίσεις των απαντήσεων αυτών (Standard Deviation). Στη συνέχεια, θα ακολουθήσει η δημιουργία των τριών μελετώμενων μεταβλητών, η οποία θα πραγματοποιηθεί μέσω της επιλογής «Compute Variable» του στατιστικού λογισμικού προγράμματος SPSS. Η πρώτη μεταβλητή («Πληροφοριακά Συστήματα») θα δημιουργηθεί από τις ερωτήσεις 8-19 του ερευνητικού εργαλείου, δηλαδή από όλα τα ερωτήματα από τα οποία απαρτίζεται το τρίτο μέρος του. Η δεύτερη μεταβλητή («Επαγγελματική Ηθική») θα δημιουργηθεί από τις ερωτήσεις 20-24 του ερευνητικού εργαλείου, δηλαδή από όλα τα ερωτήματα από τα οποία απαρτίζεται το τέταρτο μέρος του. Η τρίτη και τελευταία μεταβλητή («Μη Συμμόρφωση με Επαγγελματική Ηθική») θα δημιουργηθεί από τις ερωτήσεις 25-29 του ερευνητικού εργαλείου, δηλαδή από όλα τα ερωτήματα από τα οποία απαρτίζεται το πέμπτο και τελευταίο μέρος του. Ο σκοπός της δημιουργίας των τριών αυτών μεταβλητών έγκειται στην πρακτική δυνατότητα της διεξαγωγής τεστ συσχέτισεων μεταξύ τους. Πριν προχωρήσουμε στον έλεγχο συσχέτισης μεταξύ των τριών μεταβλητών, θα εξετάσουμε την κανονικότητα της κατανομής που ακολουθούν. Το τεστ κανονικότητας, μέσω του οποίου θα εξεταστεί η κανονικότητα της κατανομής που ακολουθείται από καθεμία από τις τρεις ανωτέρω αναφερόμενες μεταβλητές, είναι το λεγόμενο «Shapiro-Wilk». Ο λόγος για τον οποίο πραγματοποιούμε τον συγκεκριμένο έλεγχο κανονικότητας κατανομής, έγκειται στο ότι το ερευνητικό μας δείγμα απαρτίζεται από λιγότερα από 2.000 άτομα. Σε περίπτωση κατά την οποία και οι τρεις μεταβλητές μας, ανεξαιρέτως, ακολουθούν κανονική κατανομή, τότε ο έλεγχος των μεταξύ τους συσχέτισεων θα πραγματοποιηθεί μέσω του τεστ συσχέτισης Pearson. Σε περίπτωση κατά την οποία τουλάχιστον μία από τις τρεις εξεταζόμενες μεταβλητές δεν ακολουθεί κανονική

κατανομή, τότε ο έλεγχος των μεταξύ τους συσχετίσεων θα πραγματοποιηθεί μέσω του μη παραμετρικού τεστ της συσχέτισης Spearman.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

5.1 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των δημογραφικών στοιχείων του ερευνητικού δείγματος. Πρόκειται για τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στις ερωτήσεις του πρώτου μέρους του ερωτηματολογίου.

Φύλο				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Ανδρας	73	73,0	73,0	73,0
Γυναίκα	27	27,0	27,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Ηλικία				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
18-24	7	7,0	7,0	7,0
25-34	19	19,0	19,0	26,0
35-44	32	32,0	32,0	58,0
45-54	33	33,0	33,0	91,0
55-64	9	9,0	9,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Μορφωτικό/Εκπαιδευτικό Επίπεδο				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα

Απόφοιτος ΑΕΙ/ΑΤΕΙ	64	64,0	64,0	64,0
Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου	30	30,0	30,0	94,0
Κάτοχος Διδακτορικού Τίτλου	6	6,0	6,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Πίνακας 3. Δημογραφικά

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 3 φαίνεται ότι η πλειοψηφία του ερευνητικού δείγματος (73%) απαρτίζεται από άνδρες και το υπόλοιπο 27% απαρτίζεται από γυναίκες. Επίσης, παρατηρείται μία ποικιλομορφία στην ηλικία των συμμετεχόντων. Οι περισσότεροι συμμετέχοντες (33%) δήλωσαν ότι υπάγονται στην ηλικιακή κατηγορία 45 – 54 ετών και με μικρή διαφορά (32%) ακολουθούν οι συμμετέχοντες που υπάγονται στην ηλικιακή κατηγορία 35 – 44 ετών. Τέλος, φαίνεται ότι η πλειοψηφία του ερευνητικού δείγματος (64%) δήλωσαν απόφοιτοι Α.Ε.Ι./ΑΤΕΙ, το 30% κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου και η μειοψηφία του 6% δήλωσαν κάτοχοι διδακτορικού τίτλου.

5.2 ΛΟΙΠΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των λοιπών πληροφοριακών στοιχείων του ερευνητικού δείγματος. Πρόκειται για τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στις ερωτήσεις του δεύτερου μέρους του ερωτηματολογίου.

Έτη προϋπηρεσίας ως λογιστής/τρια				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
0-2 έτη	7	7,0	7,0	7,0
3-6 έτη	13	13,0	13,0	20,0
7-10 έτη	42	42,0	42,0	62,0
Ανω των 10 ετών	38	38,0	38,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	
Αντικείμενο δραστηριοποίησης της εταιρείας όπου εργάζεστε				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
Παροχή Υπηρεσιών	39	39,0	39,0	39,0
Λιανική/Χονδρική Πώληση	7	7,0	7,0	46,0
Ξενοδοχειακός Κλάδος	2	2,0	2,0	48,0
Βιομηχανικός/Βιοτεχνικός Κλάδος	3	3,0	3,0	51,0
Κατασκευαστικός Κλάδος	1	1,0	1,0	52,0
Ελεύθερος Επαγγελματίας	48	48,0	48,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	
Έτη λειτουργίας της επιχείρησης στην οποία εργάζεστε				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
0-2 έτη	5	5,0	5,0	5,0

3-6 έτη	28	28,0	28,0	33,0
7-10 έτη	39	39,0	39,0	72,0
Άνω των 10 ετών	28	28,0	28,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	
Αριθμός απασχολούμενων στην εταιρεία που εργάζεστε				
	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστική Συχνότητα
0-10 άτομα	74	74,0	74,0	74,0
11-50 άτομα	20	20,0	20,0	94,0
51-100 άτομα	5	5,0	5,0	99,0
100+ άτομα	1	1,0	1,0	100,0
Σύνολο	100	100,0	100,0	

Πίνακας 4. Λοιπές Πληροφορίες

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 4 φαίνεται ότι η πλειοψηφία του 62% των συμμετεχόντων έχουν τα έτη προϋπηρεσίας μέχρι και 10 ετών και το υπόλοιπο 38% έχει προϋπηρεσία άνω των 10 ετών. Επίσης, φαίνεται ποικιλομορφία στο αντικείμενο δραστηριοποίησης των εταιρειών στις οποίες εργάζονται οι λογιστές που συμμετέχουν στην παρούσα έρευνα. Αναλυτικότερα, η πλειοψηφία του 48% του ερευνητικού δείγματος δήλωσε πως εργάζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες και στη συνέχεια, ακολούθησε το 39% των συμμετεχόντων που δήλωσαν ότι εργάζονται στον κλάδο παροχής υπηρεσιών ως λογιστές. Τα υπόλοιπα ποσοστά που παρατηρούνται, είναι μειωθητικά και αναλυτικότερα το 7% των συμμετεχόντων δήλωσαν ότι εργάζονται ως λογιστές σε εταιρίες που δραστηριοποιούνται στον κλάδο λιανικής και χονδρικής πώλησης, το 3% δήλωσε ότι εργάζονται ως λογιστές σε εταιρίες που δραστηριοποιούνται στον βιομηχανικό και βιοτεχνικό κλάδο, το 2% δήλωσαν οι λογιστές στον ξενοδοχειακό κλάδο και το 1% δήλωσε λογιστής στον κατασκευαστικό

κλάδο. Συνεχίζοντας, η πλειοψηφία του 67% των συμμετεχόντων δήλωσαν ότι οι εταιρείες στις οποίες εργάζονται σημειώνουν άνω των 7 ετών δραστηριοποίησης. Τέλος, η πλειοψηφία του 94% των συμμετεχόντων δήλωσαν ότι στην εταιρία όπου εργάζονται απασχολούνται μέχρι και 50 άτομα στο ανθρώπινο δυναμικό.

5.3 ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των απαντήσεων των συμμετεχόντων για τα λογιστικά πληροφοριακά συστήματα. Πρόκειται για τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στις ερωτήσεις του τρίτου μέρους του ερωτηματολογίου. Στο σημείο αυτό, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να σημειώσουν τον βαθμό που τους αντιπροσωπεύει σε μεγαλύτερο βαθμό, σε μια κλίμακα από το ένα μέχρι το πέντε. Έτσι, οι αριθμοί που φαίνονται στην πρώτη στήλη των πινάκων αυτών αντιπροσωπεύουν τον βαθμό που επιλέχθηκε από τους συμμετέχοντες ως απάντηση στην εκάστοτε ερώτηση. Ο αριθμός 1 αντιπροσώπευε την ασθενέστερη απαντητική επιλογή και ο αριθμός 5 την ισχυρότερη. Για λόγους πληρέστερης κατανόησης παρατίθεται ο πίνακας 5, ο οποίος παρουσιάζει τις μέσες απαντήσεις των συμμετεχόντων ανά ερώτημα. Τα ερωτήματα δεν παρουσιάζονται στο σημείο αυτό με την σειρά που εμφανίζονται στο ερωτηματολόγιο, αλλά με φθίνουσα σειρά των μέσων απαντήσεων των συμμετεχόντων. Έτσι, δίνουμε απάντηση στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή “Ποια είναι τα πιο σημαντικά στοιχεία της χρήσης των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων”.

**ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ**

	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα ενισχύουν τη συμμόρφωση με τους νόμους και τα λογιστικά πρότυπα	4,6700	,49349
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα συμβάλλουν στην αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης	4,5300	,55877
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα παρέχουν ένα σύστημα βάσεων δεδομένων για την ηλεκτρονική αποθήκευση και την ανάκτηση δεδομένων	4,2800	,55195
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα παρακολουθούν όλα τα γεγονότα με αποτελεσματικό τρόπο	4,2700	,70861
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα ενθαρρύνουν την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των διαθέσιμων πόρων	4,1900	,76138
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα ενσωματώνονται σε άλλα συστήματα διαχείρισης πληροφοριών	4,1100	,83961
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα συμβάλλουν στον έλεγχο της επιχείρησης	4,0700	,70000
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα βελτιώνουν την ασφάλεια δεδομένων περιορίζοντας την πρόσβαση στα δεδομένα της εταιρείας	3,9900	,82260
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα υποβοηθούν την διαδικασία του ελέγχου	3,8900	,88643

Τα ΛΠΣ συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ανάγκη εσωτερικών ελέγχων, γεγονός που δρα ενισχυτικά στην επιτυχία της επιχείρησης	3,6900	,77453
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα παρέχουν προληπτικούς ελέγχους, που αποσκοπούν στην αποτροπή σφαλμάτων ή παρατυπιών	3,6500	,80873
Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα περιλαμβάνουν ελέγχους ανίχνευσης, για τον εντοπισμό σφαλμάτων μετά την εμφάνισή τους	3,6000	,79137

Πίνακας 5. Μέσοι Όροι για τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 5 φαίνεται ότι τα σημαντικότερα στοιχεία των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων, δηλαδή αυτά που συγκέντρωσαν τους υψηλότερους μέσους όρους, είναι η ενίσχυση της συμμόρφωσης με τους νόμους και τα λογιστικά πρότυπα (4,67), η αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (4,53), η παροχή ενός συστήματος βάσεων δεδομένων για την ηλεκτρονική αποθήκευση και την ανάκτηση δεδομένων (4,28), η παρακολούθηση όλων των γεγονότων με αποτελεσματικό τρόπο (4,27), η ενθάρρυνση της αποτελεσματικής και αποδοτικής χρήσης των διαθέσιμων πόρων (4,19), η ενσωμάτωσή τους σε άλλα συστήματα πληροφοριών διαχείρισης (4,11) και η συμβολή τους στον έλεγχο των επιχειρήσεων (4,07).

5.4 ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των απαντήσεων των συμμετεχόντων για την επαγγελματική ηθική. Πρόκειται για τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στις ερωτήσεις του τέταρτου μέρους του ερωτηματολογίου. Στο σημείο αυτό, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να σημειώσουν τον βαθμό που τους αντιπροσωπεύει σε μεγαλύτερο βαθμό, σε μια κλίμακα από το ένα μέχρι το πέντε. Έτσι, οι αριθμοί που φαίνονται στην πρώτη στήλη των πινάκων αυτών αντιπροσωπεύουν τον βαθμό που επιλέχθηκε από τους συμμετέχοντες ως απάντηση στην εκάστοτε ερώτηση. Ο αριθμός 1 αντιπροσώπευε την ασθενέστερη απαντητική επιλογή και ο αριθμός 5 την ισχυρότερη. Για λόγους πληρέστερης κατανόησης παρατίθεται ο πίνακας 6, ο οποίος παρουσιάζει τις μέσες απαντήσεις των συμμετεχόντων ανά ερώτημα. Τα ερωτήματα δεν παρουσιάζονται στο σημείο αυτό με την σειρά που εμφανίζονται στο ερωτηματολόγιο, αλλά με φθίνουσα σειρά των μέσων απαντήσεων των συμμετεχόντων. Έτσι, δίνουμε απάντηση στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή “Ποιες είναι οι αρχές ηθικής από τις οποίες χαρακτηρίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό οι λογιστές”.

ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΑΡΧΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΛΟΓΙΣΤΩΝ

	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση
Εμπιστευτικότητα	4,8200	,38612
Επαγγελματική συμπεριφορά	4,6700	,47258
Αντικειμενικότητα	4,6400	,48242
Επαγγελματική ικανότητα	4,6300	,48524
Ακεραιότητα	4,5700	,49757

Πίνακας 6. Μέσοι Όροι για Αρχές Επαγγελματικής Ηθικής και Δεοντολογίας Λογιστών

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 6 φαίνεται ότι όλες οι αρχές αντιπροσωπεύονται σε ικανοποιητικό βαθμό από τους λογιστές συμμετέχοντες. Η αρχή που αντιπροσωπεύεται σε μεγαλύτερο βαθμό είναι η εμπιστευτικότητα.

5.5 ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΥΠΟΝΟΜΕΥΣΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Στο σημείο αυτό, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των απαντήσεων των συμμετεχόντων για ζητήματα και καταστάσεις υπονόμησης ή παρέκκλισης από τις αρχές επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας. Πρόκειται για τις απαντήσεις των συμμετεχόντων στις ερωτήσεις του πέμπτου και τελευταίου μέρους του ερωτηματολογίου. Στο σημείο αυτό, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να σημειώσουν τον βαθμό που τους αντιπροσωπεύει σε μεγαλύτερο βαθμό, σε μια κλίμακα από το ένα μέχρι το πέντε, για τις προτάσεις που ακολουθούν και φαίνονται στον πίνακα 7. Έτσι, οι αριθμοί που φαίνονται στην πρώτη στήλη των πινάκων αυτών αντιπροσωπεύουν τον βαθμό που επιλέχθηκε από τους συμμετέχοντες ως απάντηση στην εκάστοτε ερώτηση. Ο αριθμός 1 αντιπροσώπευε την ασθενέστερη απαντητική επιλογή και ο αριθμός 5 την ισχυρότερη. Για λόγους πληρέστερης κατανόησης παρατίθεται ο πίνακας 7, ο οποίος παρουσιάζει τις μέσες απαντήσεις των συμμετεχόντων ανά ερώτημα. Τα ερωτήματα δεν παρουσιάζονται στο σημείο αυτό με την σειρά που εμφανίζονται στο ερωτηματολόγιο, αλλά με φθίνουσα σειρά των μέσων απαντήσεων των συμμετεχόντων. Έτσι, δίνουμε απάντηση στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα, δηλαδή “Ποιες είναι οι συχνότερες καταστάσεις με τις οποίες έχουν έρθει αντιμέτωποι οι λογιστές και τους ωθούν στη μη συμμόρφωσή τους με τις αρχές ηθικής”.

ΜΕΣΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΓΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΥΠΟΝΟΜΕΥΣΗΣ ΑΡΧΩΝ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

	Μέσος Όρος	Τυπική Απόκλιση

Άλλες αρνητικές καταστάσεις, που σχετίζονται με την παραβίαση των αρχών της επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας	3,3900	,83961
Εσωτερικές συγκρούσεις, ως αποτέλεσμα της παραβίασης των αρχών της επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας	3,1700	,93263
Οικονομικά ζητήματα, που σχετίζονται με την παραβίαση των αρχών της επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας	2,9300	1,37991
Καταστάσεις που αμφισβητήθηκε η αντικειμενικότητά σας	2,3300	,93263
Καταστάσεις υπονόμησης της επαγγελματικής φήμης σας	1,5700	,57305

Πίνακας 7. Μέσοι Όροι για Καταστάσεις Υπονόμευσης Αρχών και Δεοντολογίας

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 7 φαίνεται ότι σε μεγαλύτερο βαθμό, οι λογιστές έχουν έρθει αντιμέτωποι είναι άλλες αρνητικές καταστάσεις που σχετίζονται με την παραβίαση των αρχών της επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας (3,39) και με εσωτερικές συγκρούσεις, ως αποτέλεσμα της παραβίασης των αρχών υποδειγματικής ηθικής και δεοντολογίας (3,17).

5.6 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

Όπως προαναφέρθηκε στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας της έρευνας που προηγήθηκε, κάθε σκέλος του ερωτηματολογίου αντιπροσωπεύει μία διακριτή μεταβλητή. Προκειμένου να ελεγχθεί αν αυτό είναι εφικτό, πριν τη δημιουργία των μεταβλητών «Πληροφοριακά Συστήματα» (Γ Σκέλος του Ερωτηματολογίου), «Επαγγελματική

Ηθική» (Δ Σκέλος του Ερωτηματολογίου) και «Μη Συμμόρφωση με Επαγγελματική Ηθική» (Ε Σκέλος του Ερωτηματολογίου), εξετάζουμε τα επίπεδα αξιοπιστίας που αντιπροσωπεύουν έκαστο σκέλος του ερωτηματολογίου. Ο έλεγχος αξιοπιστίας που διεξάγεται είναι ο Cronbach Alpha και σε περίπτωση που τα επίπεδα αξιοπιστίας κυμαίνονται άνω του 0,7 σε κάθε σκέλος ερωτημάτων, τότε είναι εφικτή η δημιουργία των εν λόγω μεταβλητών. Τα αποτελέσματα του ελέγχου αξιοπιστίας για κάθε σκέλος του ερωτηματολογίου παρουσιάζονται στους κάτωθι πίνακες.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Συντελεστής Cronbach's Alpha	Αριθμός Ερωτήσεων
,786	12

Πίνακας 8. Έλεγχος Αξιοπιστίας για Πληροφοριακά Συστήματα

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

Συντελεστής Cronbach's Alpha	Αριθμός Ερωτήσεων
,769	5

Πίνακας 9. Έλεγχος Αξιοπιστίας για Επαγγελματική Ηθική

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

Συντελεστής Cronbach's Alpha	Αριθμός Ερωτήσεων
,767	5

Πίνακας 10. Έλεγχος Αξιοπιστίας για Μη Συμμόρφωση με την Επαγγελματική Ηθική

Σε όλους τους πίνακες 8-10 φαίνεται ότι τα επίπεδα αξιοπιστίας ανά σκέλος ερωτημάτων είναι αποδεκτά καθώς είναι άνω του 0,70. Επομένως, κατόπιν των εν λόγω ελέγχων προβαίνουμε στη δημιουργία των τριών μεταβλητών, μέσω της

εντολής Compute Variable που παρέχεται από το στατιστικό πρόγραμμα SPSS (έκδοσης 23).

5.7 ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΙΣ

Προτού προχωρήσουμε σε έλεγχο συσχέτισεων μεταξύ των μεταβλητών που δημιουργήθηκαν, όπως αναλύθηκε στο προηγούμενο υποκεφάλαιο, προχωρούμε σε ελέγχους της κανονικότητας της κατανομής που ακολουθεί η κάθε μεταβλητή. Σε περίπτωση κατά την οποία και οι τρεις μεταβλητές ακολουθούν κανονική κατανομή, τότε θα προχωρήσουμε σε παραμετρικό έλεγχο συσχέτισης, που είναι το τεστ Pearson. Σε περίπτωση κατά την οποία τουλάχιστον μία από τις τρεις μεταβλητές δεν ακολουθεί κανονική κατανομή τότε θα προχωρήσουμε σε μη παραμετρικό έλεγχο συσχέτισης, που είναι το τεστ Spearman. Ο έλεγχος κανονικότητας κατανομής που θα ακολουθηθεί στο σημείο αυτό, είναι το λεγόμενο τεστ Shapiro-Wilk. Διεξάγουμε το συγκεκριμένο τεστ επειδή το ερευνητικό μας δείγμα απαρτίζεται από λιγότερους από χίλιους συμμετέχοντες. Τα αποτελέσματα του τεστ ελέγχου κανονικότητας της κατανομής των τριών μεταβλητών φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Έλεγχος Κανονικότητας Κατανομής

	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Πληροφοριακά Συστήματα	,143	100	,000	,960	100	,004
Επαγγελματική Ηθική	,245	100	,000	,834	100	,000
Μη Συμμόρφωση με Επαγγελματική Ηθική	,104	100	,010	,979	100	,116

a. Lilliefors Significance Correction

Πίνακας 11. Έλεγχος Κανονικότητας Κατανομής

Από τα αποτελέσματα του πίνακα 11 φαίνεται ότι μόνο η μεταβλητή της μη συμμόρφωσης με την επαγγελματική ηθική ακολουθεί κανονική κατανομή, καθώς τα επίπεδα του sig. είναι μεγαλύτερα από 0,05. Οι υπόλοιπες δύο μεταβλητές δεν ακολουθούν κανονική κατανομή. Επομένως, προβαίνουμε σε μη παραμετρικό έλεγχο συσχέτισης, που όπως προαναφέρθηκε είναι το τεστ ελέγχου Spearman.

Αναλυτικότερα, προκειμένου να καλυφθεί η ερευνητική υπόθεση «H0: Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας των πληροφοριακών συστημάτων και της επαγγελματικής ηθικής», εξετάζουμε αν η μεταβλητή της επαγγελματικής ηθικής εμφανίζει στατιστικά θετική συσχέτιση με την μεταβλητή των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων. Ομοίως, για την εξέταση της ερευνητικής υπόθεσης «H1: Υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της σημαντικότητας των πληροφοριακών συστημάτων και της μη συμμόρφωσης με την επαγγελματική ηθική», θα ερευνήσουμε την συσχέτιση μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων και της μη συμμόρφωσης με την επαγγελματική ηθική.

Τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Συσχετίσεις

		Πληροφοριακά Συστήματα
Spearman's rho	Επαγγελματική Ηθική	
	Συντελεστής Συσχέτισης	,127
	Sig. (2-tailed)	,008
	N	100
Μη Συμμόρφωση με Επαγγελματική Ηθική	Συντελεστής Συσχέτισης	-,103
	Sig. (2-tailed)	,308
	N	100

Πίνακας 12. Έλεγχος Συσχετίσεων Πληροφοριακών Συστημάτων με Επαγγελματική Ηθική και Μη Συμμόρφωση με Επαγγελματική Ηθική

Από τον πίνακα 12, φαίνεται ότι η επαγγελματική ηθική εμφανίζει στατιστικά σημαντική συσχέτιση με τα πληροφοριακά συστήματα. Αυτό, συμβαίνει επειδή ο συντελεστής συσχέτισης (sig) κυμαίνεται σε επίπεδα μικρότερα του 0,05 ($p < ,05$). Η συσχέτιση που εμφανίστηκε είναι θετική ($r_s=,127$). Αυτό σημαίνει πως όσο πιο μεγάλη είναι η σημασία και η χρήση των πληροφοριακών συστημάτων, τόσο προάγεται η επαγγελματική ηθική των λογιστών. Πρόκειται για δύο μεγέθη που το ένα ακολουθεί την πορεία του άλλου. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο με τα πληροφοριακά συστήματα και την μη συμμόρφωση με την επαγγελματική ηθική. Μεταξύ των δύο αυτών μεταβλητών, δεν εμφανίζεται στατιστικά σημαντική συσχέτιση ($r_s=-,103$, $p = ,308$).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Απώτερος σκοπός της εν λόγω διπλωματικής εργασίας είναι η εξέταση του βαθμού στον οποίο τα πληροφοριακά συστήματα είναι συνυφασμένα με την επαγγελματική ηθική, καθώς επίσης και με την ανεπαρκή συμμόρφωση των λογιστών με ζητήματα επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας. Για λόγους ολιστικής προσέγγισης του εν λόγω ζητήματος, η προσέγγιση ήταν διττή, ήτοι μέσω βιβλιογραφικής ανασκόπησης και μέσω πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας. Η επιστήμη της λογιστικής ενέχει πολυδιάστατο χαρακτήρα, καθώς απώτερος σκοπός της δεν είναι αποκλειστικά και μόνο η συλλογή και καταχώρηση των καθημερινών συναλλακτικών δεδομένων των επιχειρήσεων, αλλά και η επεξεργασία, αποθήκευση, κατηγοριοποίηση και διάθεση των εν λόγω δεδομένων προς τα ενδιαφερόμενα μέρη για την οικονομική πορεία και κατάσταση της κάθε επιχείρησης. Η ποιότητα και ανάλυση των δεδομένων αυτών διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην λήψη αποφάσεων από την πλευρά της διοίκησης της κάθε επιχείρησης. Εδώ, επισημαίνεται και η σπουδαιότητα των πληροφοριακών συστημάτων στη λογιστική. Η υπόσταση και αξιοποίησή τους αναβαθμίζει την ποιότητα των δεδομένων που απορρέουν από την λογιστική επεξεργασία και ανάλυση των πληροφοριών που συλλέγονται από τις καθημερινές συναλλαγές των επιχειρήσεων. Ωστόσο, ένα τρίτο σκέλος που εξετάστηκε ήταν η ηθική και δεοντολογία των λογιστών, οι οποίοι πρέπει, στο πλαίσιο της άσκησης των λογιστικών καθηκόντων τους, να ακολουθούν τους υφιστάμενους και ισχύοντες νόμους και κανονισμούς και να διακατέχονται από μία σειρά βασικών αρχών, που είναι η αντικειμενικότητα, η ακεραιότητα, η επίδειξη δέουσας επιμέλειας, η εχεμύθεια, ο επαγγελματισμός και η ανεξαρτησία. Η πρωτογενής έρευνά μας βασίστηκε σε ένα δείγμα 100 λογιστών και το κύριο ερευνητικό εργαλείο μας ήταν ένα πλήρως δομημένο ερωτηματολόγιο κλειστών ερωτήσεων. Εν κατακλείδι, καταλήξαμε στο ότι η σημασία των πληροφοριακών συστημάτων επιβεβαιώθηκε και κυρίως, η σημασία τους ως προς τη διευκόλυνση της συμμόρφωσης των λογιστών με τους νόμους και τα λογιστικά πρότυπα, την αξιοπιστία των δημιουργούμενων πληροφοριών, τη δυνατότητα ηλεκτρονικής αποθήκευσης και ανάκτησης δεδομένων, καθώς επίσης και την ολιστική παρακολούθηση όλων των γεγονότων που

διαδραματίζονται στην καθημερινή λειτουργία της επιχείρησης, γεγονός που οδηγεί σε αρτιότερη και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση και παρακολούθηση των διαθέσιμων πόρων.

Επιπροσθέτως, καταλήξαμε ότι οι λογιστές διακατέχονται από τις απαιτούμενες αρχές που εμπεριέχονται στον κώδικα ηθικής και δεοντολογίας του επαγγέλματός τους, με βασικότερη εξ αυτών την αντικειμενικότητα. Όμως, δεν αρκεί μόνο αυτό, καθώς συχνά έρχονται αντιμέτωποι με κινδύνους απόκλισης από τις εν λόγω αρχές για λόγους προσωπικών και λοιπών συμφερόντων και εξωτερικών πιέσεων που δέχονται. Εδώ, δικαιολογείται και η θετική και στατιστικά σημαντική συσχέτιση που εντοπίσαμε μεταξύ της επαγγελματικής ηθικής και της μη συμμόρφωσης με την επαγγελματική ηθική. Η στατιστικά σημαντική συσχέτιση που εντοπίστηκε μεταξύ των πληροφοριακών συστημάτων και της επαγγελματικής ηθικής, δείχνει τη σημαντικότητα και επιτακτική ανάγκη της υιοθέτησης των πρώτων, από το σύνολο των επιχειρήσεων και της αξιοποίησής τους από όλους τους επαγγελματίες λογιστές. Το εν λόγω αποτέλεσμα δεν ερμηνεύεται υπό την έννοια του ότι η χρήση των πληροφοριακών συστημάτων τείνει να κάνει τους λογιστές να ακολουθούν τις αρχές ηθικής και δεοντολογίας που εμπεριέχει ο αντίστοιχος επαγγελματικός τους κώδικας, αλλά ερμηνεύεται με βάση το ότι μέσω της αυτόματης συλλογής, αποθήκευσης, κατηγοριοποίησης και επεξεργασίας των εισαγόμενων πληροφοριών, τα πληροφοριακά συστήματα τείνουν να καταλήγουν στην εξαγωγή αξιόπιστων, έγκυρων και πλήρων δεδομένων, και ως εκ τούτου οι λογιστές να διευκολύνονται να ευθυγραμμίζονται με τις επαγγελματικές αρχές τους. Η χρήση των πληροφοριακών συστημάτων και η αυτοματοποίηση της επεξεργασίας και συλλογής των λογιστικών δεδομένων, που προάγεται και ενισχύεται μέσα από την χρήση τους από τους λογιστές, οδηγεί σε μεγαλύτερη δυσκολία διαστρέβλωσης των εξαγόμενων δεδομένων και σε ελαχιστοποίηση της πιθανότητας ελλιπούς ή λανθασμένης ερμηνείας τους. Όλα αυτά συνάδουν με την προαγωγή της χρηστής και ορθολογικής άσκησης του λογιστικού επαγγέλματος. Ωστόσο, η κατοχή των αρχών ηθικής από την πλευρά των λογιστών, δεν ενέχει μόνο επαγγελματική, αλλά και ανθρώπινη διάσταση, καθώς η ευθυγράμμιση ενός επαγγελματία με τις ηθικές αρχές εξαρτάται και από το πόσο αυτό υποστηρίζεται από το χαρακτήρα και την προσωπικότητά του, αλλά και από τις προσωπικές αρχές, αξίες και πεποιθήσεις του. Για τον λόγο αυτόν, προτείνουμε σαν θέμα άξιο μελλοντικής έρευνας το αν υφίσταται στατιστικά

σημαντική συσχέτιση μεταξύ των αρχών, αξιών και πεποιθήσεων δικαιοσύνης και ηθικής, που πρεσβεύει ένας λογιστής στην καθημερινή και προσωπική του ζωή και με την από πλευράς του ακολουθήση των κανόνων ηθικής και δεοντολογίας που εμπεριέχονται στον αντίστοιχο κώδικα των λογιστών, ως προς την χρηστή άσκηση του επαγγέλματός τους.

6.1 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Ένας βασικός περιορισμός που τίθεται για την παρούσα έρευνα, έγκειται στο μέγεθος του ερευνητικού δείγματος. Αναλυτικότερα, όπως προαναφέρθηκε, το ερευνητικό δείγμα μας απαρτίζεται από 100 συμμετέχοντες. Πρόκειται για ένα πλήθος επαρκές για την εξαγωγή ασφαλών και αξιόπιστων συμπερασμάτων, στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Όμως, το μέγεθος του συγκεκριμένου ερευνητικού δείγματος δεν επαρκεί για την ασφαλή γενίκευση των συμπερασμάτων για το σύνολο των λογιστών και επιχειρήσεων της ελληνικής επικράτειας. Αυτός ο περιορισμός κατέστη αδύνατον να καλυφθεί ολοσχερώς από πλευράς μας, λόγω του ότι αφενός δεν διαθέταμε επαρκείς οικονομικούς πόρους για να διεξαγάγουμε μία έρευνα μεγαλύτερου βεληνεκούς από την παρούσα και η οποία να μας επιτρέψει να γενικεύσουμε τα αποτελέσματα για το σύνολο των Ελλήνων λογιστών, και αφετέρου δεν διαθέταμε επαρκές χρονικό διάστημα για όλη αυτή τη διαδικασία. Ωστόσο, η παρούσα έρευνα μπορεί να αποτελέσει την αφορμή και το κίνητρο για την διεξαγωγή, από επίσημους πλέον φορείς, μίας αντίστοιχης έρευνας μεγαλύτερου βεληνεκούς, προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα για το σύνολο της ελληνικής επικράτειας. Τέλος, ένας ακόμα περιορισμός που τίθεται, έγκειται στην δειγματοληπτική μέθοδο που ακολουθήθηκε που ήταν μη τυχαία δειγματοληψία, με την μέθοδο της χιονοστιβάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βασιλείου, Δ., Ηρειώτης, Ν. & Μπάλιος, Δ. (2019). Αρχές Χρηματοοικονομικής Λογιστικής. Αθήνα: Εκδόσεις Rosili.
- Δημητρόπουλος, Π. (2019). Χρηματοοικονομική και διοικητική λογιστική. Αθήνα: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Κάντζος, Κ. (2011). Λογιστική Δεοντολογία Επαγγελματική Επιχειρηματική Εργασιακή. Β' Έκδοση. Αθήνα: Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική.
- Νικολάου, Α.Ι. (1999). Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα, Τόμος Α. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Σταματόπουλος, Δ., Σταματόπουλος, Π. & Σταματόπουλος, Γ. (2015). Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα. Αθήνα: Εκδόσεις Σταματόπουλος.
- Aerts, J. C. J. H., Goodchild, M. F., & Heuvelink, G. B. M. (2003). Accounting for Spatial Uncertainty in Optimization with Spatial Decision Support Systems. *Transactions in GIS*, 7(2), 211–230.
- Atrill, P. & McLaney, E.G. (2006). *Accounting and Finance for Non-specialists*. UK: Prentice Hall.
- Azmitov, R. R., & Korabelnikova, L. L. (2015). Problems of Implementation of Management Accounting Automation in Russia. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(1), 384-385.
- Bailey, C., Peddie, D., Wickham, M. E., Badke, K., Small, S. S., Doyle-Waters, M. M. & Hohl, C. M. (2016). Adverse drug event reporting systems: a systematic review. *British Journal of Clinical Pharmacology*, 82(1), 17–29.
- Belfo, F., & Trigo, A. (2013). Accounting Information Systems: Tradition and Future Directions. *Procedia Technology*, 9, 536–546.
- Bell, J. (2007). Πώς να συντάξετε μια επιστημονική εργασία: οδηγός ερευνητικής μεθοδολογίας. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.

- Bhimani, A. & Willcocks, L. (2014). Digitisation, “Big Data” and the transformation of accounting information. *Accounting and Business Research*, 44(4), 469–490.
- Blums, I., & Weigand, H. (2016). Towards a Reference Ontology of Complex Economic Exchanges for Accounting Information Systems. 2016 IEEE 20th International Enterprise Distributed Object Computing Conference (EDOC).
- Brandas, C., Megan, O., & Didraga, O. (2015). Global Perspectives on Accounting Information Systems: Mobile and Cloud Approach. *Procedia Economics and Finance*, 20, 88–93.
- Bradford, M., & Florin, J. (2003). Examining the role of innovation diffusion factors on the implementation success of enterprise resource planning systems. *International Journal of Accounting Information Systems*, 4(3), 205–225.
- Cameron, R. A., & O’Leary, C. (2015). Improving Ethical Attitudes or Simply Teaching Ethical Codes? The Reality of Accounting Ethics Education. *Accounting Education*, 24(4), 275–290.
- Chofreh, A. G., Goni, F. A., Klemeš, J. J., Malik, M. N., & Khan, H. H. (2019). Development of guidelines for the implementation of sustainable enterprise resource planning systems. *Journal of Cleaner Production*, 1-59.
- Christensen, H. B., Nikolaev, V. V., & Wittenberg-Moerman, R. (2016). Accounting Information in Financial Contracting: The Incomplete Contract Theory Perspective. *Journal of Accounting Research*, 54(2), 397–435.
- Dekker, H. C. (2003). Value chain analysis in interfirm relationships: a field study. *Management Accounting Research*, 14(1), 1–23.
- Demirovic, A., & Thomas, D. C. (2007). The Relevance of Accounting Data in the Measurement of Credit Risk. *The European Journal of Finance*, 13(3), 253–268.
- Dilla, W., Janvrin, D. J., & Raschke, R. (2010). Interactive Data Visualization: New Directions for Accounting Information Systems Research. *Journal of Information Systems*, 24(2), 1–37.
- Dyt, R., & Halabi, A. K. (2007). Empirical Evidence Examining the Accounting Information Systems and Accounting Reports of Small and Micro Business in Australia. *Small Enterprise Research*, 15(2), 1–9.

- Ferguson, J., Collison, D., Power, D., & Stevenson, L. (2011). Accounting education, socialisation and the ethics of business. *Business Ethics: A European Review*, 20(1), 12–29.
- Francis, B., Hasan, I., Park, J. C., & Wu, Q. (2014). Gender Differences in Financial Reporting Decision Making: Evidence from Accounting Conservatism. *Contemporary Accounting Research*, 32(3), 1285–1318.
- Giacomini, D., Sicilia, M., & Steccolini, I. (2016). Contextualizing politicians' uses of accounting information: reassurance and ammunition. *Public Money & Management*, 36(7), 483–490.
- Gillett, P. (2016). *Accounting Information Systems*. Rutgers Business School–Newark and New Brunswick.
- Grabski, S. V., Leech, S. A., & Schmidt, P. J. (2011). A Review of ERP Research: A Future Agenda for Accounting Information Systems. *Journal of Information Systems*, 25(1), 37–78.
- Gul, F.A. (1991). The effects of management accounting systems and environmental uncertainty on small business managers' performance. *Accounting and Business Research*, 22(5), 57-61.
- Guragai, B., Hunt, N. C., Neri, M. P., & Taylor, E. Z. (2017). Accounting Information Systems and Ethics Research: Review, Synthesis, and the Future. *Journal of Information Systems*, 31(2), 65–81.
- Hendrickson, A. R. (2003). Human resource information systems: Backbone technology of contemporary human resources. *Journal of Labor Research*, 24(3), 381–394.
- Hyvönen, T. (2003). Management accounting and information systems ERP versus BOB. *European Accounting Review*, 12(1), 155–173.
- Inghirami, I. E. (2013). Defining Accounting Information Systems Boundaries. *Accounting Information Systems for Decision Making*, 185–201.
- Ismail, N.A. & King, M. (2005). Firm performance and AIS alignment in Malaysian SMEs. *International Journal of Accounting Information Systems*, 6(4), 241-259.

- Jager, B. (2012). Educational Approach to Accounting Informational System and Business Organizations. Knowledge and Learning: Global Empowerment; Proceedings of the Management, Knowledge and Learning International Conference 2012. Slovenia: International School for Social and Business Studies.
- Jaruga, A., Walińska, E., & Baniewicz, A. (1996). The relationship between accounting and taxation in Poland. *European Accounting Review*, 5(sup1), 883–897.
- Jorge de Jesus, M. A., & Eirado, J. S. B. (2012). Relevance of accounting information to public sector accountability: A study of Brazilian federal public universities. *Tékhné*, 10(2), 87–98.
- Kaplan, D., Krishnan, R., Padman, R., & Peters, J. (1998). Assessing data quality in accounting information systems. *Communications of the ACM*, 41(2), 72–78.
- Kerremans, M., Theunisse, H., & Van Overloop, G. (1991). Impact of Automation on Cost Accounting. *Accounting and Business Research*, 21(82), 147–155.
- Lepistö, L., Järvenpää, M., Ihantola, E.M., & Tuuri, I. (2016). The Tasks and Characteristics of Management Accountants: Insights from Finnish Recruitment Processes. *Nordic Journal of Business*, 65 (3/4), 76-82.
- Mellemvik, F., Monsen, N., & Olson, O. (1988). Functions of accounting — a discussion. *Scandinavian Journal of Management*, 4(3-4), 101–119.
- Marriot, N. & Marriot, P. (2000). Professional accountants and the development of a management accounting service for the small firm: Barriers and possibilities. *Management Accounting Research*, 11, 475-492.
- Mihäilä, M. (2014). Managerial Accounting and Decision Making, in Energy Industry. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 109, 1199–1202.
- Nicolaou, A. I. (2000). A contingency model of perceived effectiveness in accounting information systems. *International Journal of Accounting Information Systems*, 1(2), 91–105.

- O'Donnell, E., & David, J. S. (2000). How information systems influence user decisions: a research framework and literature review. *International Journal of Accounting Information Systems*, 1(3), 178–203.
- Punt, A. E., Butterworth, D. S., de Moor, C. L., De Oliveira, J. A. A., & Haddon, M. (2014). Management strategy evaluation: best practices. *Fish and Fisheries*, 17(2), 303–334.
- Schaltegger, S., & Burritt, R. L. (2010). Sustainability accounting for companies: Catchphrase or decision support for business leaders? *Journal of World Business*, 45(4), 375–384.
- Sledgianowski, D., Gomaa, M., & Tan, C. (2017). Toward integration of Big Data, technology and information systems competencies into the accounting curriculum. *Journal of Accounting Education*, 38, 81–93.
- Spalding, A. D., & Oddo, A. (2011). It's Time for Principles-Based Accounting Ethics. *Journal of Business Ethics*, 99(S1), 49–59.
- Tan, O. (2016). Impact of Accounting Information Systems on Internal Auditors in Turkey. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 12(46), 245-260.
- Trigo, A., Belfo, F., & Estébanez, R. P. (2016). Accounting Information Systems: Evolving towards a Business Process Oriented Accounting. *Procedia Computer Science*, 100, 987–994.
- Tweedie, D., Dyball, M. C., Hazelton, J., & Wright, S. (2012). Teaching Global Ethical Standards: A Case and Strategy for Broadening the Accounting Ethics Curriculum. *Journal of Business Ethics*, 115(1), 1–15.
- Wang, Y., & Kogan, A. (2018). Designing confidentiality-preserving Blockchain-based transaction processing systems. *International Journal of Accounting Information Systems*.
- West, A. (2016). After Virtue and Accounting Ethics. *Journal of Business Ethics*, 148(1), 21–36.
- Wier, B., Hunton, J., & HassabElnaby, H. R. (2007). ~~RETRACTED~~: Enterprise resource planning systems and non-financial performance incentives: The joint

impact on corporate performance. *International Journal of Accounting Information Systems*, 8(3), 165–190.

Wilkin, C. L., & Chenhall, R. H. (2010). A Review of IT Governance: A Taxonomy to Inform Accounting Information Systems. *Journal of Information Systems*, 24(2), 107–146.

Yan, Y., & Child, J. (2004). Investors' resource commitments and information reporting systems: control in international joint ventures. *Journal of Business Research*, 57(4), 361–371.

Zhatkin, Y., Gurviš, N., & Strouhal, J. (2017). Addressing Ethical Matters In Ukrainian Accounting Practice. *Economics and Sociology*, 10(3), 167-178.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Α. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ

1. Φύλο

A) Άνδρας

B) Γυναίκα

2. Ηλικία

A) 18-24

B) 25-34

Γ) 35-44

Δ) 45-54

E) 55-64

ΣΤ) 65+

3. Μορφωτικό/Εκπαιδευτικό Επίπεδο

A) Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

B) Απόφοιτος ΑΕΙ/ΑΤΕΙ

Γ) Κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου

Δ) Κάτοχος Διδακτορικού Τίτλου

E) Άλλο (Παρακαλώ προσδιορίστε)

B. ΣΥΛΛΟΓΗ ΛΟΙΠΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

4. Έτη προϋπηρεσίας ως λογιστής/τρια:

- A) 0-2 έτη
- B) 3-6 έτη
- Γ) 7-10 έτη
- Δ) Άνω των 10 ετών

5. Αντικείμενο δραστηριοποίησης της εταιρείας όπου εργάζεστε:

- A) Παροχή Υπηρεσιών
- B) Λιανική/Χονδρική Πώληση
- Γ) Ξενοδοχειακός Κλάδος
- Δ) Βιομηχανικός/Βιοτεχνικός Κλάδος
- E) Κατασκευαστικός Κλάδος
- ΣΤ) Άλλο (Παρακαλώ προσδιορίστε)

6. Έτη λειτουργίας της επιχείρησης στην οποία εργάζεστε:

- A) 0-2 έτη
- B) 3-6 έτη
- Γ) 7-10 έτη
- Δ) Άνω των 10 ετών

7. Αριθμός απασχολούμενων στην εταιρεία που εργάζεστε:

- A) 0-10 άτομα
- B) 11-50 άτομα

Γ) 51-100 άτομα

Δ) 100+ άτομα

Γ. ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Σημείωση: Στις ακόλουθες ερωτήσεις, καλείστε να επιλέξετε ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο συμφωνείτε ή διαφωνείτε, σε μία κλίμακα από το 1(=Διαφωνώ απόλυτα) μέχρι το 5(=Συμφωνώ απόλυτα)

8. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα συμβάλλουν στον έλεγχο της επιχείρησης.

1 2 3 4 5

9. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα ενσωματώνονται σε άλλα συστήματα διαχείρισης πληροφοριών.

1 2 3 4 5

10. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα παρακολουθούν όλα τα γεγονότα με αποτελεσματικό τρόπο.

1 2 3 4 5

11. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα παρέχουν ένα σύστημα βάσεων δεδομένων για την ηλεκτρονική αποθήκευση και την ανάκτηση δεδομένων.

1 2 3 4 5

12. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα συμβάλλουν στην αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.

1 2 3 4 5

13. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα ενθαρρύνουν την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση των διαθέσιμων πόρων.

1 2 3 4 5

14. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα ενισχύουν τη συμμόρφωση με τους νόμους και τα λογιστικά πρότυπα.

1 2 3 4 5

15. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα βελτιώνουν την ασφάλεια δεδομένων περιορίζοντας την πρόσβαση στα δεδομένα της εταιρείας.

1 2 3 4 5

16. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα υποβοηθούν την διαδικασία του ελέγχου.

1 2 3 4 5

17. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα παρέχουν προληπτικούς ελέγχους, που αποσκοπούν στην αποτροπή σφαλμάτων ή παρατυπιών.

1 2 3 4 5

18. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα περιλαμβάνουν ελέγχους ανίχνευσης, που έχουν σχεδιαστεί για τον εντοπισμό σφαλμάτων ή παρατυπιών μετά την εμφάνισή τους.

1 2 3 4 5

19. Τα Λογιστικά Πληροφοριακά Συστήματα συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανάγκη εσωτερικών ελέγχων, γεγονός που δρα ενισχυτικά στην επιτυχία της επιχείρησης.

1 2 3 4 5

Δ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ

Σημείωση: Στις ακόλουθες ερωτήσεις, καλείστε να επιλέξετε ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο θεωρείτε ότι κατέχετε τα κάτωθι χαρακτηριστικά, σε μία κλίμακα από το 1(=Καθόλου) μέχρι το 5(=Απόλυτα)

20. Ακεραιότητα

1 2 3 4 5

21. Αντικειμενικότητα

1 2 3 4 5

22. Επαγγελματική ικανότητα

1 2 3 4 5

23. Εμπιστευτικότητα

1 2 3 4 5

24. Επαγγελματική συμπεριφορά

1 2 3 4 5

Ε. ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΗΘΙΚΗ.

Σημείωση: Στις ακόλουθες ερωτήσεις, καλείστε να επιλέξετε ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο έχετε έρθει αντιμέτωπος/η με τις κάτωθι καταστάσεις, σε μία κλίμακα από το 1(=Ποτέ) μέχρι το 5(=Πάντα)

25. Καταστάσεις που αμφισβητήθηκε η αντικειμενικότητά σας.

1 2 3 4 5

26. Καταστάσεις υπονόμησης της επαγγελματικής φήμη σας.

1 2 3 4 5

27. Εσωτερικές συγκρούσεις, ως αποτέλεσμα της παραβίασης των αρχών της επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας.

1 2 3 4 5

28. Οικονομικά ζητήματα, που σχετίζονται με την παραβίαση των αρχών της επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας.

1 2 3 4 5

29. Άλλες αρνητικές καταστάσεις, που σχετίζονται με την παραβίαση των αρχών της επαγγελματικής ηθικής και δεοντολογίας.

1 2 3 4 5

ΤΕΛΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ